

Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU21

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, statligt huvudmannaskap för personlig assistans och bilstöd.

I betänkandet finns 39 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Utskottets överväganden	10
Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning	10
Utskottets ställningstagande	16
Stöd till personer med funktionsnedsättning	17
Utskottets ställningstagande	41
Habilitering, hjälpmedel, tolktjänst m.m.	44
Utskottets ställningstagande	52
Bilstöd	53
Utskottets ställningstagande	55
Reservationer	56
1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktions- nedsättning, punkt 1 (V)	56
2. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktions- nedsättning, punkt 1 (C)	56
3. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktions- nedsättning, punkt 1 (MP)	57
4. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (S)	58
5. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (V, MP)	58
6. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (C)	59
7. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans, punkt 3 (S, V, C, MP)	60
8. Utredning om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, punkt 4 (V, MP)	60
9. Grundläggande behov, punkt 5 (V, C, MP)	61
10. Rätten till personlig assistans, punkt 6 (V)	61
11. Rätten till personlig assistans, punkt 6 (C)	62
12. Rätten till personlig assistans, punkt 6 (MP)	62
13. Rätten till ledsagarinsatser, punkt 7 (V, MP)	63
14. Rätten till ledsagarinsatser, punkt 7 (C)	64
15. Personligt ombud och koordinator, punkt 8 (SD, C)	64
16. Personligt ombud och koordinator, punkt 8 (V)	65
17. Personligt ombud och koordinator, punkt 8 (MP)	66
18. Äldre personer med funktionsnedsättning, punkt 9 (C)	66
19. Äldre personer med funktionsnedsättning, punkt 9 (MP)	67
20. Schablonbeloppet för assistansersättning, punkt 10 (V)	67
21. Schablonbeloppet för assistansersättning, punkt 10 (MP)	68
22. Försäkringskassans arbete mot fusk, punkt 11 (V, MP)	68
23. Bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 12 (C)	69
24. Bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 12 (MP)	70
25. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (S)	70

26. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (V)	71
27. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (C)	72
28. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (MP) ..	73
29. Stöd och rådgivning till personer med funktionsnedsättning m.m., punkt 14 (C).....	73
30. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (S).....	74
31. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (V).....	74
32. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (C).....	75
33. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (MP).....	76
34. Tolktjänst, punkt 16 (S, MP)	76
35. Tolktjänst, punkt 16 (SD).....	77
36. Stöd till synskadade och tillgång till ledarhundar, punkt 17 (SD)	77
37. Kartläggning av möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter, punkt 18 (V)	78
38. Bilstöd, punkt 20 (S).....	78
39. Bilstöd, punkt 20 (V).....	79
Särskilt yttrande	80
Stöd till personer med funktionsnedsättning (SD).....	80
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	81
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	81

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 19,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 2 och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 1,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 24 och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 66.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (V, MP)

Reservation 6 (C)

Stöd till personer med funktionsnedsättning

3. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 5 och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16.

Reservation 7 (S, V, C, MP)

4. Utredning om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 14 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 8 (V, MP)

5. Grundläggande behov

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 6,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 21 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 9 (V, C, MP)

6. Rätten till personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:739 av Nicklas Attefjord och Ulrika Westerlund (båda MP) yrkande 2,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 7,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 15 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (MP)

7. Rätten till ledsagarinsatser

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:812 av Ida Karkiainen (S),

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 19 och 20 samt

2022/23:1516 av Larry Söder (KD).

Reservation 13 (V, MP)

Reservation 14 (C)

8. Personligt ombud och koordinator

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:741 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP),

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 27 och

2022/23:1427 av Sanna Backeskog m.fl. (S).

Reservation 15 (SD, C)

Reservation 16 (V)

Reservation 17 (MP)

9. Äldre personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 29,

2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 39 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (MP)

10. Schablonbeloppet för assistansersättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (MP)

11. Försäkringskassans arbete mot fusk

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:231 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 18.

Reservation 22 (V, MP)

12. Bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:757 av Jan Riise (MP) och

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 20.

Reservation 23 (C)

Reservation 24 (MP)

13. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:608 av Marléne Lund Kopparklint (M),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 16–18,

2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S),

2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11–13 och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 67.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (C)

Reservation 28 (MP)

14. Stöd och rådgivning till personer med funktionsnedsättning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:881 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 22,

2022/23:1684 av Ulrika Heie (C) och

2022/23:2045 av Daniel Persson (SD).

Reservation 29 (C)

Habilitering, hjälpmedel, tolktjänst m.m.

15. Habilitering och hjälpmedel

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 23,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8–10,

2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2022/23:1622 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt
2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 70.

Reservation 30 (S)
Reservation 31 (V)
Reservation 32 (C)
Reservation 33 (MP)

16. Tolktjänst

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 8 och
2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 68.

Reservation 34 (S, MP)
Reservation 35 (SD)

17. Stöd till synskadade och tillgång till ledarhundar

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:87 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 36 (SD)

18. Kartläggning av möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter

Riksdagen avslår motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 26.

Reservation 37 (V)

19. Stöd till funktionshindersorganisationer

Riksdagen avslår motion

2022/23:1310 av Alexandra Völker (S) yrkande 4.

Bilstöd

20. Bilstöd

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:468 av Isak From (S),
2022/23:709 av Helena Gellerman (L),
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5 och
2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69.

Reservation 38 (S)
Reservation 39 (V)

Stockholm den 25 maj 2023

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Hultberg (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Mikael Dahlgvist (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Anna-Lena Blomkvist (SD), Gustaf Lantz (S), Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V), Johnny Svedin (SD), Ulrika Westerlund (MP), Carita Boulwén (SD), Karin Sundin (S), Christofer Bergenblock (C) och Juno Blom (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23. Motionsyrkandena handlar bl.a. om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, statligt huvudmannaskap för personlig assistans och bilstöd.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Vid utskottssammanträdet den 29 november 2022 informerade den särskilda utredaren Lars Löow med medarbetare utskottet om Huvudmannaskapsutredningens (S 2021:05) arbete.

Vid utskottssammanträdet den 16 februari 2023 informerade Försäkringskassans generaldirektör Nils Öberg med medarbetare utskottet om de frågeställningar som tas upp i Intern rapport om analys av domar där Förvaltningsrätten ändrat Försäkringskassans beslut vid omprövning (FK 2022/019373).

Vid utskottssammanträdet den 13 april 2023 presenterade den särskilda utredaren Malin Ekman Aldén betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11).

Vid utskottssammanträdet den 23 maj 2023 informerade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall och Försäkringskassans generaldirektör Nils Öberg utskottet om frågan om återkrav av assistansersättning.

Utskottets överväganden

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Jämför reservation 1 (V), 2 (C), 3 (MP), 4 (S), 5 (V, MP) och 6 (C).

Motionerna

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

I partimotion 2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om stärkta rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Motionärerna anför bl.a. att det bör tillsättas en utredning för att ta fram ett förslag på hur svensk lagstiftning bäst bör utformas för att fullt ut leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utredningen bör bl.a. ta ställning till om konventionen, likt barnkonventionen, bör gälla som svensk lag.

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan inkorporeras i svensk lagstiftning.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det bör tillsättas en utredning om hur staten kan stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att bidra till att Sverige följer FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i praktiken.

Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

I kommittémotion 2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 66 föreslås ett tillkännagivande om att fullt ut genomföra funktionshindersstrategin. Motionärerna uppmanar regeringen att fortsätta arbetet med att utveckla det systematiska arbetet kring funktionshinderspolitiken.

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att skyndsamt utveckla rutiner för inhämtande av uppdelad statistik och indikatorer på området mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att samtliga politiska beslut och all samhällsplanering ska reflekteras av ett funktionsnedsättningsperspektiv.

Gällande rätt

Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken

Enligt 1 § förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken ska myndigheter under regeringen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Myndigheterna ska verka för att personer med funktionsnedsättning ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. Myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vara vägledande.

Myndigheterna ska i arbetet med att göra myndigheternas lokaler, verksamhet och information mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genomföra inventeringar och utarbeta handlingsplaner. Denna skyldighet gäller dock inte om det är uppenbart att det inte behövs med hänsyn till verksamhetens art (2 §).

Myndigheterna ska, när det finns anledning till det, samråda med Myndigheten för delaktighet (MFD) om hur insatser enligt denna förordning ska utformas (3 §).

Bakgrund

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

Funktionshinderspolitiken omfattar det mål för och den inriktning av funktionshinderspolitiken som anges i propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86).

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska inriktas mot följande områden:

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- förebyggande och motverkande av diskriminering.

Pågående arbete

Regeringsförklaringen 2022

I regeringsförklaringen den 18 oktober 2022 anförde statsministern bl.a. följande (prot. 2022/23:10): ”Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan att utsättas för diskriminering. Att integrera funktionsrättsperspektivet i fler politik- och samhällsområden fortsätter att vara i fokus.”

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

År 2008 ratificerade Sverige FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll. Det fakultativa protokollet innebär att den enskilde har möjlighet att klaga till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om den enskilde anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta. Konventionen skapar inte i sig några nya rättigheter utan tydliggör mänskliga rättigheter i relation till personer med funktionsnedsättning. Dess syfte är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Av konventionen följer att varje konventionsstat inom två år efter ikraftträdandet ska lämna en fullständig rapport till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om de åtgärder som den vidtagit för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen. Sverige lämnade sin första rapport 2011. Varje rapport granskas av kommittén, och Sveriges rapport togs upp för granskning (en s.k. dialog) 2014. Efter genomförd dialog beslutade kommittén om sina sammanfattande slutsatser till Sverige (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD/C/SWE/CO/1).

Kommittén lämnade i oktober 2018 en lista med frågor inför Sveriges sammanslagna andra och tredje rapport. Sveriges svar på frågorna redovisades i en rapport under november 2019. Nästa steg är att kommittén bjuder in Sverige till en dialog. Enligt uppgift från Socialdepartementet har det ännu inte kommit någon sådan inbjudan.

Styrtredningen för funktionshinderspolitiken

Regeringen beslutade den 21 december 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över styrningen inom funktionshinderspolitiken (dir. 2017:133). I maj 2019 överlämnade Styrtredningen för funktionshinderspolitiken sitt slutbetänkande Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) till regeringen. Utredningen har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av regeringens funktionshinderspolitik som beslutades 2017. Mål inom prioriterade samhällsområden, arbetssätt och uppföljning ska enligt förslagen tydligt kopplas till det nya nationella målet för politiken och till förverkligandet av rättigheter.

Utredningen lyfter fram sju samhällsområden av särskild betydelse och hur funktionshinderspolitiken ska genomföras inom dessa, liksom i samhället i stort. För varje samhällsområde ska det finnas en myndighet med ett särskilt samordnande ansvar gentemot övriga samhället. MFD ska ansvara för den övergripande uppföljningen och analysen. Utredningen föreslår därutöver att förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken skärps, att principen om universell utformning – att göra rätt från början för att se till att alla kan använda samma saker och tjänster – ska vara vägledande, att kunskapen om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning ska öka, bl.a. genom ny officiell statistik, och att en nationell samordnare ska tillsättas.

Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken

Med anledning av förslagen i betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) beslutade regeringen den 23 september 2021 om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2019/02213, S2021/06595). Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av ett antal angivna myndigheter och att MFD ska ge dessa myndigheter stöd i uppföljningsarbetet. Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet.

Berörda myndigheter ska följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Resultatet av uppföljningen ska årligen redovisas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning. MFD ska ge stöd och vägledning till myndigheterna dels vid deras uppföljning, dels vid deras genomförande av det nationella målet.

Myndigheternas rapportering ska bl.a. ligga till grund för regeringens redovisning i budgetpropositionen av utvecklingen mot det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Regeringen bedömer även att resultaten av en förstärkt uppföljning ska ge underlag för en ny nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken som bör kunna beslutas vid strategiperiodens mitt, dvs. 2026.

Genom ett separat beslut har regeringen gett MFD i uppdrag att ge de berörda myndigheterna stöd och vägledning i uppföljningen av det nationella

målet för funktionshinderspolitiken och i hur politikens genomförande ska redovisas (S2021/06596). I uppdraget ingår att MFD årligen ska lämna en samlad rapport till Regeringskansliet baserad på myndigheternas årsredovisningar.

I september 2022 överlämnade MFD rapporten Uppföljning av funktionshinderspolitiken – Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021 (MFD 2022:3) med anledning av myndighetens uppdrag inom ramen för den strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken som regeringen beslutade om i september 2021. De bedömningsgrunder som redovisas från detta uppdrag gäller bl.a. utveckling inom prioriterade samhällsområden, uppföljning av det nationella målet för funktionshinderspolitiken samt barn och unga med funktionsnedsättning och jämställdhet.

Genomförande av tillgänglighetsdirektivet

I december 2022 överlämnade regeringen proposition 2022/23:42 Genomförande av tillgänglighetsdirektivet till riksdagen. Propositionen behandlades i socialutskottet under våren 2023 (bet. 2022/23:SoU10). Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till ny lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Lagen genomför ett EU-direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Lagen innebär att vissa produkter och tjänster ska uppfylla vissa krav på tillgänglighet. Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 28 juni 2025.

Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag till beslut (rskr. 2022/23:181).

Statistik från Statistiska centralbyrån

I maj 2019 gav regeringen Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att ta fram och redovisa statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning (S2019/02245). Myndigheten skulle enligt uppdraget bl.a. kartlägga, analysera och samlat redovisa hur den bedömer att statistiken behöver utvecklas för personer med funktionsnedsättning. Uppdraget redovisades i maj 2021 i rapporten Statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning – Slutrapport av regeringsuppdrag.

I september 2021 gav regeringen SCB ett nytt uppdrag om statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning (S2021/06168). Uppdraget innehåller följande fyra delar:

1. SCB ska utvärdera och ge förslag på eventuell justering av den definition av funktionsnedsättning som myndigheten föreslagit i sin avrapportering

- av regeringsuppdraget från 2019 i fråga om statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning.
2. SCB ska ta fram och redovisa statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning.
 3. SCB ska fortsätta utvecklingsarbetet med att skapa ett mått över personer med funktionsnedsättning som är baserat på registeruppgifter. Den långsiktiga målsättningen är att skapa en registerbaserad population som kan användas som bakgrundsvariabel för att redovisa annan statistik.
 4. SCB ska ta fram en rapport som belyser skillnader mellan olika mått som syftar till att mäta aktivitets- eller funktionsnedsättning.

Uppdraget ska genomföras i dialog med MFD, Folkhälsomyndigheten, funktionshindersrörelsen och andra relevanta aktörer. I den del av uppdraget som gäller ett registerbaserat mått ska samråd även ske med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialstyrelsen. Uppdragets punkt 1 och 2 har redovisats till Regeringskansliet. SCB ska avrapportera de övriga två punkterna senast den 31 januari 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande om att regeringen bör ta ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken

Utskottet föreslog i betänkande 2017/18:SoU5 Nytt mål för funktionshinderspolitiken ett tillkännagivande till regeringen om att den bör ta ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken (rskr. 2017/18:86). Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 16–17, 1 res. S, V, MP):

När det gäller inriktningen för funktionshinderspolitiken delar utskottet regeringens bedömning att det finns ett behov av att tydliggöra vad funktionshinderspolitikens genomförande omfattar för att klargöra hur det nationella målet ska kunna nås och på vilka sätt funktionshinder kan förebyggas och undanröjas. Mot den bakgrunden ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till ny inriktning för genomförandet av funktionshinderspolitiken.

Vidare är det enligt utskottet av stor vikt att det finns en helhetssyn på de olika delsystem som omfattar den enskilda människan oavsett funktionsnedsättning. Samtidigt konstaterar utskottet att det pågår flera utredningar och uppdrag inom viktiga delar av den samlade funktionshinderspolitiken. För att regeringens proposition ska fungera fullt ut i praktiken krävs att alla delar av funktionshinderspolitiken bildar en samlad helhet, vilket ännu inte är fallet. Ett helhetsgrepp kan enligt utskottets mening svårigen tas innan utredningar, remisshantering och analyser är färdigställda. Utskottet anser att det behöver tas ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken. Detta bör ges regeringen till känna.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2017/18:86).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen bl.a. följande när det gäller tillkännagivandet (s. 180–181):

Regeringen beslutade den 21 december 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över styrningen inom funktionshinderspolitiken (S 2017:09, dir. 2017:133). I kommittédirektivet omnämndes riksdagens tillkännagivande. Den 7 maj 2019 lämnade utredningen sitt slutbetänkande Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23). Med anledning av betänkandet beslutade regeringen den 23 september 2021 en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken. Beslutet innebär att 28 myndigheter som omfattas av beslutet får i uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken under 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86). Resultaten av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning.

Den 23 september 2021 gav regeringen även Myndigheten för delaktighet i uppdrag att ge stöd till de myndigheter som omfattas av beslutet om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken. Uppdraget ska pågå så länge som uppdraget till myndigheterna pågår.

Av budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9 avsnitt 5.3 s. 113) framgår att strategin omfattar hela funktionshinderspolitiken, såväl generella insatser som individuella stöd. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat. Regeringen avser återkomma till riksdagen.

Motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning behandlades senast i betänkande 2020/21:SoU7 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2020/21:75).

Utskottets ställningstagande

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas. Utskottet vill framhålla att rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning i grunden är en demokratifråga. I detta ligger att personer med funktionsnedsättning precis som alla andra människor ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och känna sig trygga och säkra. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan att utsättas för diskriminering.

Det är angeläget att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning faktiskt verkställs i samhället. Utskottet noterar att Sverige har lämnat en rapport till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om de åtgärder som vidtagits för att verkställa Sveriges skyldigheter enligt konventionen. Nästa steg är att kommittén bjuder in Sverige till en s.k. dialog.

En viktig del i styrningen av funktionshinderspolitiken är att det nationella målet för funktionshinderspolitiken och genomförandet av detta ska följas upp och att resultatet av insatserna ska kunna bedömas. Det är därför positivt att regeringen har beslutat om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031.

Utskottet anser inte att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:181 (MP) yrkande 19, 2022/23:882 (C) yrkande 2 och 2022/23:1232 (V) yrkande 1. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet noterar att regeringen, enligt regeringsförklaringen den 18 oktober 2022, avser att fortsätta att fokusera på att integrera funktionsrättsperspektivet i fler politik- och samhällsområden. Utskottet välkomnar detta. Som nämnts ser utskottet även positivt på strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Genom strategin har ett stort antal myndigheter fått i uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Resultaten av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning. Vidare konstaterar utskottet att SCB har fått olika uppdrag när det gäller statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning (S2021/06168). Uppdragen pågår till den 31 januari 2024. Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta några initiativ när det gäller motionerna 2022/23:882 (C) yrkande 1, 2022/23:1232 (V) yrkande 24 och 2022/23:2061 (S) yrkande 66. Motionsyrkandena bör avslås.

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. statligt huvudmannskap för personlig assistans, utredning om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, rätten till personlig assistans och ledsagarinsatser, personligt ombud och koordinator samt äldre personer med funktionsnedsättning.

Jämför reservation 7 (S, V, C, MP), 8 (V, MP), 9 (V, C, MP), 10 (V), 11 (C), 12 (MP), 13 (V, MP), 14 (C), 15 (SD, C), 16 (V), 17 (MP), 18 (C), 19 (MP), 20 (V), 21 (MP), 22 (V, MP), 23 (C), 24 (MP), 25 (S), 26 (V), 27 (C), 28 (MP) och 29 (C).

Motionerna

Statligt huvudmannskap för personlig assistans

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att staten bör ha ett ensamt huvudansvar för den personliga assistansen.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör genomföra riksdagens fattade beslut om att skyndsamt bereda betänkandet från den s.k. Huvudmannaskapsutredningen så snart detta är klart och återkomma till riksdagen med förslag om ett statligt helhetsansvar för personlig assistans.

Utredning om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas i syfte att stärka lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade med målsättningen att återupprätta lagens grundintentioner.

I kommittémotion 2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur lagstiftningen som reglerar personlig assistans kan moderniseras för att ligga i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Grundläggande behov

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se till att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov kan ge rätt till personlig assistans.

I kommittémotion 2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om riksdagens beslut om att se de grundläggande behoven i sin helhet och om att ge tilläggsuppdrag till Huvudmannaskapsutredningen.

Rätten till personlig assistans

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda de samhällsekonomiska konsekvenser som det ökade antalet avslag på insatsen personlig assistans leder till.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur vi kan stärka barns rätt till assistans och i detta syfte löpande se över behov av ändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

I kommittémotion 2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att de tidigare tvåårskontrollerna för assistansersättning behöver en ny lösning.

I motion 2022/23:739 av Nicklas Attefjord och Ulrika Westerlund (båda MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till prioriterad handläggning av rätten till assistans för personer med ALS.

Rätten till ledsagarinsatser

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att utreda om insatsen ledsagning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kan ges enligt s.k. förenklad biståndsbedömning. I yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en ändring i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade i enlighet med lagens förarbeten för att ge synskadade och blinda personer ökad rätt till ledsagning.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att se över lagstiftningen i syfte att rätten till ledsagarservice och kontaktperson ska bli likvärdig i hela landet.

I motion 2022/23:812 av Ida Karkiainen (S) föreslås ett tillkännagivande om att säkra rätten till ledsagarinsatser.

I motion 2022/23:1516 av Larry Söder (KD) föreslås ett tillkännagivande om rätten till ledsagning för personer med synnedsättning, blinda och dövblinda.

Personligt ombud och koordinator

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utforma hur stödet till anhöriga kan öka i kommunerna, genom t.ex. särskilda funktioner som har till uppgift att vara behjälpliga med att koordinera vård- och omsorgskontakter.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur vi kan säkerställa rätt till koordinator för personer med omfattande funktionsnedsättningar i alla regioner.

I motion 2022/23:1427 av Sanna Backeskog m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att stärka anhörigstödet för föräldrar till barn med funktionsnedsättning genom rätt till personligt ombud/koordinator.

I motion 2022/23:741 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om att stärka syskons rättigheter vid insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Äldre personer med funktionsnedsättning

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att stärka kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning och tillsätta en statlig utredning om funktionsnedsättning och åldrande.

I kommittémotion 2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 39 föreslås ett tillkännagivande om att ge lämplig myndighet i uppdrag att se över och föreslå förbättringar i kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning.

I kommittémotion 2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utreda 65-årsgränsen för personlig assistans.

Schablonbeloppet för assistansersättning

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta resurser för att höja timschablonen för assistansersättningen.

I kommittémotion 2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att öka schablonersättningen. Motionärerna anser bl.a. att regeringen snarast bör återkomma med förslag på en långsiktig, stabil och förutsägbar modell för uppskrivning av assistansersättningen framöver.

Försäkringskassans arbete mot fusk

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att göra en översyn av Försäkringskassans arbete mot fusk samt analysera vilka konsekvenser det får för assistansberättigade och assistansanordnare.

I motion 2022/23:231 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att sätta upp riktlinjer för systematiska kontroller av assistansersättningar i syfte att hindra fusk.

Bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att lämplig myndighet bör få i uppdrag att se över hur både bedömningar, tillgänglighet och kvalitet på bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning kan bli bättre och mer jämlika över landet.

I motion 2022/23:757 av Jan Riise (MP) föreslås ett tillkännagivande om ett uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) att ytterligare fokusera på och följa upp förhållandena på särskilda boenden.

Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m.

I kommittémotion 2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 67 föreslås ett tillkännagivande om habiliteringsersättning. Motionärerna menar att det är viktigt att kommunerna uppmuntras att fortsätta att betala ut habiliteringsersättning och att de få kommuner som ännu inte gör detta ska börja.

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att rätten till habiliteringsersättning bör lagstadgas. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se

till att systemet för habiliteringsersättningen genomlysas i syfte att göra villkoren mer jämlika i hela landet. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om habiliteringsersättningen även ska omfatta personer som har daglig sysselsättning enligt socialtjänstlagen.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att ersättningen vid daglig verksamhet måste bli mer enhetlig. Motionärerna påtalar att ersättningen skiljer sig åt mellan kommunerna. I yrkande 25 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna till studier som ett alternativ till daglig verksamhet.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur den som har en så omfattande funktionsnedsättning att hen inte kan jobba kan få rätt till samhällslön. I yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur en sysselsättningsgaranti för den som inte kan ta ett vanligt jobb kan inrättas. I yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur personer som deltar i daglig verksamhet i högre utsträckning kan utvecklas och ta nästa steg, t.ex. att komma ut på arbetsmarknaden.

I motion 2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att låta fler gå från daglig verksamhet till anställning.

I motion 2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av statsbidraget för habiliteringsersättning för daglig verksamhet.

I motion 2022/23:608 av Marléne Lund Kopparklint (M) föreslås ett tillkännagivande om att fler sysselsättningsmodeller behöver kunna omfattas av ersättningsmodellen från Försäkringskassan.

Stöd och rådgivning till personer med funktionsnedsättning m.m.

I kommittémotion 2022/23:881 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50 föreslås ett tillkännagivande om att säkerställa att de personer som har neuropsykiatriska diagnoser eller andra funktionsnedsättningar får tillgång till stöd och behandling.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att stärka regionernas skyldighet att ha den kompetens och kapacitet som behövs för snabb och individuellt anpassad rådgivning och stöd till personer med funktionsnedsättning.

I motion 2022/23:1684 av Ulrika Heie (C) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör informera sina berörda myndigheter om att elöverkänslighet är ett av staten erkänt funktionshinder och att dessa människor inte får undanhållas det stöd de är i behov av.

I motion 2022/23:2045 av Daniel Persson (SD) föreslås ett tillkännagivande om att utreda och ta fram förslag för att stärka ekonomin för personer med en intellektuell funktionsnedsättning.

Gällande rätt

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, framgår av 1 § och utgörs av följande tre grupper:

1. personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom
3. personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Insatserna för särskilt stöd och särskild service

Enligt 9 § LSS kan följande tio insatser beviljas:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken
3. ledsagarservice
4. biträde av kontaktperson
5. avlösarservice i hemmet
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. korttidstillsyn för skolungdomar över tolv år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Regionerna ansvarar för insatser enligt punkt 1 och kommunerna för insatser enligt punkterna 2–10, allt under förutsättning att något annat inte avtalats (2 §).

Enligt 5 § ska verksamhet enligt LSS främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (6 a §).

Av 7 § framgår att personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som

anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Personlig assistans

I 9 a § första stycket LSS anges att med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov. Med grundläggande behov avses

1. andning
2. personlig hygien
3. måltider
4. av- och påklädning
5. kommunikation med andra
6. stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
7. stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Om den enskilde på grund av en psykisk funktionsnedsättning behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att han eller hon själv ska klara att tillgodose ett grundläggande behov som avses i första stycket 2–5 ska sådana insatser beaktas som en del av hjälpen med det grundläggande behovet.

Hjälp med behov enligt första stycket 1, 6 och 7 ska anses som hjälp med grundläggande behov, oavsett hjälpens karaktär. Detta gäller även hjälp med måltider i form av sondmatning och hjälp i form av kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser.

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Om behovet avser hjälp med ett grundläggande behov som avses i första stycket 1 eller 7, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälpen ska kunna ges. Om behovet avser hjälp med måltider i form av sondmatning, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider. Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid)

2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap)
3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

Av 9 b § framgår att insatser enligt 9 § 2 avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 66 år endast om insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 66 år eller om ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 66-årsdagen och därefter blir beviljad. Insatser enligt 9 § 2 får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 66 år.

I 9 f § anges att när behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Detta ska göras genom schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt 9 a §. Föräldraavdrag ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov. Avdrag ska dock inte göras till den del hjälpbehovet avser

1. sådant stöd som avses i 9 a § första stycket 1 eller 7
2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp enligt 9 a § första stycket 1 eller 7 ska kunna ges
3. måltider i form av sondmatning
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider
5. grundläggande behov från och med den månad då barnet fyller 12 år
6. andra personliga behov före den månad då barnet fyller ett år
7. andra personliga behov från och med den månad då barnet fyller 18 år.

Regeringen får meddela föreskrifter om föräldraavdragens storlek.

Om omvårdnadsbidrag lämnas får det inte påverka bedömningen av behovet av personlig assistans.

Av 9 g § följer att personlig assistans enligt 9 § 2 inte lämnas för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Tillstånds- och anmälningsplikt

Av 23 § LSS följer att en enskild person inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) yrkesmässigt får bedriva verksamhet som avses i 9 § 2–10. Tillstånd får endast beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har fått insikt i de föreskrifter som gäller för nämnda verksamheter och även i övrigt bedömts lämplig. Tillståndshavaren ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kretsen som ska prövas omfattar styrelsen och ägaren samt andra med ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Socialförsäkringsbalken

Assistansersättningen regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB). En försäkrad som omfattas av 1 § LSS kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag (51 kap. 2 § första stycket SFB). För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS (51 kap. 3 § SFB).

Enligt 51 kap. 4 § SFB lämnas assistansersättning endast under förutsättning att den används för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter, och enligt 51 kap. 5 § SFB lämnas assistansersättning inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det enligt 51 kap. 6 § första stycket SFB bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta ska göras genom schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt 9 a § LSS. Föräldraavdrag ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov. Avdrag ska dock inte göras till den del hjälpbehovet avser

1. sådant stöd som avses i 9 a § första stycket 1 eller 7 LSS
2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp enligt 9 a § första stycket 1 eller 7 LSS ska kunna ges
3. måltider i form av sondmatning
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider
5. grundläggande behov från och med den månad då barnet fyller 12 år
6. andra personliga behov före den månad då barnet fyller ett år
7. andra personliga behov från och med den månad då barnet fyller 18 år.

Assistansersättning lämnas med ett särskilt angett belopp per timme. Det eller de belopp som assistansersättning lämnas med ska för varje år bestämmas som schablonbelopp som beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans (51 kap. 11 § SFB).

Det följer av 51 kap. 22 § SFB att för den som beviljats assistansersättning ska den kommun som enligt LSS har ansvar för insatser åt den försäkrade ersätta kostnaderna för de första 20 assistanstimmarna per vecka.

Lagen om egenvård

Lagen (2022:1250) om egenvård innehåller bestämmelser om hälso- och sjukvårdsåtgärder som utförs i form av egenvård. Med egenvård avses i denna

lag en hälso- och sjukvårdsåtgärd som behandlande hälso- och sjukvårdspersonal har bedömt att en patient kan utföra själv eller med hjälp av någon annan.

Förordningen om assistansersättning

Schablonbeloppet fastställs i 5 § förordningen (1993:1091) om assistansersättning. Där anges att schablonbeloppet för assistansersättning enligt 51 kap. 11 § första stycket SFB ska räknas upp med 1,5 procent och avrundas därefter till närmaste tiotal öre. Om det uppräknade beloppet slutar på 5 öre, avrundas det till närmaste högre tiotal öre. Schablonbeloppet ska för 2023 vara 324 kronor och 50 öre per timme.

Socialtjänstlagen

Av 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, följer att socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Av 5 kap 8 § följer att socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för människor med fysiska och psykiska funktionshinder samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på dessa områden. Kommunen ska planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionshinder. I planeringen ska kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer. Vidare ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer med psykisk funktionsnedsättning. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen (5 kap. 8 a §).

Av 5 kap. 10 § SoL följer att socialtjänsten ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stöder en närstående som har funktionshinder.

Av 7 kap. 1 § 2 SoL följer att ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ inte utan tillstånd av Ivo yrkesmässigt får bedriva verksamhet i form av boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena eller 5 kap. 7 § tredje stycket. En kommun och region som driver sådan verksamhet ska anmäla denna verksamhet till Ivo innan verksamheten påbörjas.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2002:9) om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS finns bl.a. rekommendationer om antal boende i gruppboende respektive serviceboende. Där anges att i regel endast tre till fem personer bör bo i en gruppboende. Ytterligare någon boende bör kunna accepteras, men endast under förutsättning att samtliga personer som bor i gruppboendet tillförsäkras goda levnadsvillkor. Antalet boende i en serviceboende bör vara så begränsat att serviceboendet integreras i boendets område och en institutionell boendemiljö undviks.

För att undvika en institutionell miljö bör en bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS inte ligga i nära anslutning till en annan sådan bostad eller andra bostäder som inte är ordinära, t.ex. korttidshem eller särskilda boendeformer för äldre. Som regel bör en bostad med särskild service för vuxna inte heller samlokaliseras med lokaler för daglig verksamhet.

Pågående arbete

Tidöavtalet

Tidöavtalet är en överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Av avtalet framgår följande när det gäller personlig assistans (s. 10):

Utifrån de utredningsförslag som väntas presenteras i mars 2023 över åtgärder för ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS ska därefter åtgärder övervägas med målsättningen om ett statligt ansvar.

Regeringsförklaringen 2022

I regeringsförklaringen den 18 oktober 2022 anförde statsminister Ulf Kristersson bl.a. att åtgärder för ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS ska övervägas (prot. 2022/23:10).

Huvudmannaskapsutredningen

I september 2021 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap (S 2021:05, dir. 2021:76).

Den 1 mars 2023 presenterade utredningen betänkandet Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9).

Utredningen föreslår bl.a.

- att staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans
- att kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det
- att timschablonen höjs med 4,35 kronor i 2022 års nivå för att kompensera arbetsgivarna för sjuklönekostnaderna för personliga assistenter och att den ordning som gäller enligt 6 § andra stycket förordningen (1993:1091) om assistansersättning ska fortsätta att gälla vid ett statligt huvudmannaskap
- att nuvarande kvalifikation för rätt till personlig assistans enligt LSS behålls i ett statligt huvudmannaskap
- att kommunerna inte längre ska vara skyldiga att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka av assistansersättningen
- att arbetet med god kvalitet ska kompletteras med regler för att säkerställa den enskildes självbestämmande
- att kommunerna ska kunna anmäla till Ivo om de får indikationer på att personlig assistans inte utförs med god kvalitet
- att det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och att de kommunala besluten om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan
- att kommunerna ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som de har haft efter ikraftträdandet fram till att Försäkringskassan tar över besluten
- att det införs en sekretessbrytande bestämmelse i form av en uppgiftsskyldighet för kommunerna att i samband med överföringen lämna över de uppgifter som är nödvändiga för att Försäkringskassan ska kunna fullgöra sitt uppdrag inom ramen för assistansersättningen
- att kommunerna ska fortsätta att ansvara för ett fåtal beslut som avviker från reglerna i SFB
- att anslaget för kommunalekonomisk utjämning minskas med 10 323 miljoner kronor i 2021 års kostnads- och volymnivå till följd av huvudmannaskapsförändringen.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

LSS-utredningen

Regeringen beslutade i maj 2016 om ett kommittédirektiv för en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (dir. 2016:40). Den s.k. LSS-utredningen överlämnade i januari 2019 sitt betänkande Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88). Utredningen föreslår att en ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning ska ersätta nuvarande LSS. Utredningen föreslår även tre nya LSS-insatser:

- personlig service och boendestöd (för den som inte bor i gruppbostad eller servicebostad men har behov av stöd i vardagen)

- personligt stöd till barn (för barn under 16 år)
- förebyggande pedagogiskt stöd (för personer som behöver stöd som kräver ingående kunskaper).

Utredningen föreslår bl.a. också

- att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans
- att personlig assistans ersätts med andra insatser för barn under 16 år
- att ledsagarservice ska bli en del av insatsen personlig service och boendestöd
- att samma tre grupper som ingår i LSS s.k. personkrets ska finnas kvar.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen Framtidens socialtjänst

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av socialtjänstlagen och vissa av socialtjänstens uppgifter (dir. 2017:39). Utredningen överlämnade i augusti 2020 sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Utredningen föreslår att den nuvarande socialtjänstlagen ska ersättas av en ny socialtjänstlag, med en ny struktur och mer enhetlig begreppsanvändning. Utredningen lämnar även förslag som syftar till att stärka det förebyggande arbetet och underlätta tidiga insatser. Vidare lämnar utredningen förslag för att stärka socialtjänstens kvalitet och utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst. Utredningen lämnar även förslag för att förstärka barnrättsperspektivet. Bland annat föreslås en kompletterande bestämmelse om att det vid bedömningen av barnets bästa ska tas hänsyn till barnets åsikter.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Uppdrag att följa upp förändringar av ledsagning för synskadade och blinda

Av Socialstyrelsens regleringsbrev för 2022 (S2022/04549) framgår att myndigheten ska följa upp förändringar över tid av antalet blinda eller personer med grava synskador som beviljats insatsen ledsagning enligt LSS eller SoL. Uppföljningen av förändringar ska även omfatta övriga personer med funktionsnedsättning som beviljats ledsagning. I uppdraget ingår att följa upp personer som tidigare haft insatsen ledsagning enligt LSS, vilket stöd de i stället har beviljats och om den enskilde har beviljats merkostnadsersättning i de fall insatsen är avgiftsbelagd. I uppdraget ingår även att analysera bidragande faktorer till förändringarna. Socialstyrelsen ska analysera resultatet med utgångspunkt från lagstiftning, likvärdighet och jämlikhet och vid behov ge förslag på åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och möjlighet för den enskilde att delta i samhällslivet och att leva som andra. Socialstyrelsen ska lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 juni 2023.

Uppdrag att se över nuvarande system med personligt ombud till vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar

I juni 2022 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga och analysera nuvarande system med personligt ombud till vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (S2022/03075). Kartläggningen ska omfatta för- och nackdelar med nuvarande system, bl.a. lämpligheten i att verksamheten regleras genom en förordning och ett statsbidrag.

Socialstyrelsen ska analysera

- konsekvenser för den enskilde av att verksamheten är frivillig för kommunerna samt om kriterierna för att beviljas stödinsatsen personligt ombud avgränsar målgruppen på ett ändamålsenligt sätt
- om dagens system med personligt ombud säkerställer jämlika, jämställda och rättssäkra villkor för målgruppen.

Socialstyrelsen ska samtala med länsstyrelser, kommuner, uppdragstagare, regioner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), patient-, brukar- och anhörigorganisationer samt övriga relevanta aktörer. Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget senast den 30 september 2023.

Statsbidrag till insatsen personligt ombud

Verksamhet med personligt ombud riktar sig till vuxna personer som har psykiska funktionsnedsättningar och betydande och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på olika områden. Verksamheten med personligt ombud bedrivs av kommunerna inom ramen för socialtjänsten. Detta följer av 1 § förordningen (2013:522) om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personliga ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar. Kommuner som bedriver sådan verksamhet kan i enlighet med förordningen ansöka om statsbidrag för delfinansiering av verksamheten.

Statsbidrag till insatsen personligt ombud utökades med 30 miljoner kronor under 2020–2022 med bl.a. syftet att öka antalet ombud och motivera fler kommuner att anställa personliga ombud. I budgetpropositionen för 2023 föreslog regeringen att höjningen av statsbidraget till personligt ombud ska förlängas 2023–2025 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9). Socialutskottet ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2022/23:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2022/23:75).

En nationell anhörigstrategi inom hälso- och sjukvården och omsorgen

I april 2022 beslutade regeringen om en nationell strategi för anhöriga inom hälso- och sjukvården och omsorgen (S2022/02134). Syftet är att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvården och omsorgen samt att utifrån bästa tillgängliga kunskap bidra till att stödet till anhöriga som vårdar eller stöder en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller har en

funktionsnedsättning är tillgängligt och utformat efter behov. En grundläggande princip för strategin är att anhörigas insatser och delaktighet alltid ska bygga på frivillighet. Inom ramen för strategin har Socialstyrelsen fått i uppdrag att ta fram stöd för att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvården och omsorgen (S2022/02128) och att ta fram stöd till kommunerna för ett mer individanpassat och likvärdigt stöd till anhöriga (S2022/02129). Socialstyrelsen ska redovisa dessa uppdrag till Regeringskansliet senast den 1 november 2023. Därutöver har Socialstyrelsen fått i uppdrag att följa upp anhörigperspektivet och stödet till anhöriga (S2022/02130). Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget senast den 1 oktober 2023.

Koordinatorstöd till föräldrar till barn med funktionsnedsättning

Socialstyrelsen har tagit fram en modell för hur samordning av stöd till barn med funktionsnedsättning och deras föräldrar kan utformas (kunskapsguiden.se). Modellen består av tre delar: samordnad informationstjänst, gemensam planeringsprocess och praktiskt stöd av koordinator. Andra viktiga delar i samordningen är samtycke, konstruktiva möten och gemensam plan.

Socialstyrelsen och Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA) har genomfört projektet Koordinatorstöd för föräldrar som har barn med funktionsnedsättning för att ge intresserade kommuner möjlighet att utveckla och praktiskt tillämpa funktionen som koordinator. Projektet pågick i tre år och avslutades i december 2021. Inom projektet gavs åtta kommuner möjlighet att utveckla och praktiskt tillämpa en koordinatorfunktion. Det övergripande syftet med projektet var att förbättra situationen för familjer som har barn med funktionsnedsättning genom samordning och individuellt anpassat stöd till barnens föräldrar.

Habiliteringsersättning och daglig verksamhet

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig kan få daglig verksamhet. Insatsen omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd samt personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom (socialstyrelsen.se). Kommunen bedömer varje enskild ansökan och avgör vem som får insatsen daglig verksamhet. Den dagliga verksamheten kan utformas på olika sätt. Precis som alla andra insatser enligt LSS ska den anpassas till mottagarens individuella behov och tillförsäkra deltagaren goda levnadsvillkor. Verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Regeringen införde 2018 ett statsbidrag om 350 miljoner kronor per år i syfte att stödja kommunerna i deras arbete med att stimulera deltagande i daglig verksamhet (prop. 2017/18:1 utg.omr. 9, bet. 2017/18:SoU1, rskr. 2017/18:121). Bidraget får användas av kommunerna för att införa eller höja en lög dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet enligt LSS.

Av Socialstyrelsens regleringsbrev för 2023 framgår att Socialstyrelsen ska fördela statsbidrag till kommuner för habiliteringsersättning och under 2023 får använda 350 miljoner kronor för detta ändamål (S2023/00484). Medlen ska fördelas utifrån den senaste statistik som Socialstyrelsen har om antalet deltagare som finns i daglig verksamhet enligt LSS i respektive kommun. Medlen får användas under perioden den 1 januari 2023–31 december 2023. Statsbidraget får användas av kommunerna för att införa eller höja en låg dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet enligt LSS (habiliteringsersättning). Statsbidraget får även användas till att bibehålla en nivå på dagpenningen som tidigare höjts med hjälp av statsbidraget. Socialstyrelsen ska lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juli 2024.

Av Socialstyrelsens redovisning av 2021 års stimulanssatsning till kommunerna för habiliteringsersättning (S2022/03101) framgår att 350 miljoner kronor betalades ut till 282 kommuner och att merparten av statsbidraget förbrukades. Liksom tidigare år var kommunerna positiva till satsningen då den riktar sig till en målgrupp med begränsade ekonomiska möjligheter och uppmärksammar gruppens insatser i den dagliga verksamheten.

Försäkringskassans regleringsbrev för 2023

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2023 anges målet för assistansersättningen enligt följande (S2023/00592):

Försäkringskassans arbete med assistansersättning ska bidra till det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5). Handläggningen ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet så att den som är berättigad till ersättning också får det. Besluten ska vara likvärdiga över hela landet, för såväl flickor och pojkar som kvinnor och män. Försäkringskassan ska även säkerställa en god kontroll för ett effektivt och rättssäkert nyttjande av gemensamma resurser och därigenom förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

När det gäller åiterrapporteringen om assistansersättningen ska Försäkringskassan redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet. Försäkringskassan ska även redovisa hur samverkan med Ivo har genomförts och på vilket sätt den har bidragit till att förbättra verksamheten.

Vidare ska Försäkringskassan enligt regleringsbrevet bidra till det övergripande målet att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas. Andelen felaktiga utbetalningar från de ersättningar som Försäkringskassan hanterar ska därför minska. Försäkringskassan ska redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet om att minska de felaktiga utbetalningarna. Redovisningen ska därutöver omfatta

- upptäckta felaktiga utbetalningar (antal utbetalningar, orsaker och totalt belopp) samt andel felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan

- de upptäckta felaktiga utbetalningarnas andel av det totalt utbetalda beloppet
- andelen upptäckta felaktiga utbetalningar av de uppskattade totala felaktiga utbetalningarna
- upptäckta felaktiga utbetalningar per krona i kostnader för kontrollarbetet
- återbetalda medel samt andelen återbetalda medel av upptäckta felaktiga utbetalningar
- återkrav (antal, orsaker och belopp) och total fordran
- antalet polisanmälningar.

Vidare framgår av regleringsbrevet att Försäkringskassan ska redovisa indikatorer för assistansersättning. Indikatorerna ska bl.a. följa utvecklingen av antalet brukare, timmar och kostnader, antalet bifall samt antalet avslag. Redovisningen ska göras utifrån åldersgrupper, samt innehålla en analys av anledningar till bifall respektive avslag. Den 17 maj 2023 redovisade Försäkringskassan uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) i rapporten Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen (FK 2023/002100).

Enligt regleringsbrevet ska Försäkringskassan även följa upp de lagändringar i fråga om assistansersättningen som regeringen föreslog i propositionerna Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (prop. 2021/22:244, bet. 2021/22:SoU35, rskr. 2021/22:428) och Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214, bet. 2021/22:SoU35, rskr. 2021/22:428). I uppdraget ingår bl.a. att redovisa antalet ansökningar, bifall och avslag, beviljade timmar, handläggningstider och andra relevanta data. I uppdraget ingår också att analysera och beskriva orsakerna till utfallet. Slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast 28 oktober 2023.

Försäkringskassan ska även analysera handläggningen av ansökan om fler timmar inom assistansersättningen. I uppdraget ingår att redovisa underlag som ligger till grund för besluten samt en bedömning av kvaliteten i besluten. Vidare ska myndigheten analysera och jämföra det första beslutet om assistansersättning med nya beslut om fler eller färre timmar. Analysen ska redogöra för vilka behov som ingår i besluten. Försäkringskassan ska vid behov vidta åtgärder samt lämna förslag på ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga för att säkra likvärdighet och en god kvalitet i handläggningen. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 26 september 2023.

Av regleringsbrevet framgår också att Försäkringskassan ska analysera utvecklingen av egna arbetsgivare inom assistansersättningen. I uppdraget ingår att redovisa utvecklingen av antalet egna arbetsgivare, analysera orsaker till förändringar av antalet egna arbetsgivare och beskriva konsekvenser av sådana förändringar. Om behov finns ska myndigheten även vidta åtgärder samt lämna förslag på ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga för att

komma till rätta med brister som uppmärksammats i uppdraget. Försäkringskassan ska i genomförandet av analysen inhämta kunskap från Ivo. Försäkringskassan ska också inhämta synpunkter från Ivo på förslag till åtgärder. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 12 september 2023.

Inspektionen för socialförsäkringens regleringsbrev för 2023

Av Inspektionen för socialförsäkringens (ISF) regleringsbrev för 2023 framgår att myndigheten ska analysera konsekvenserna av de lagändringar som riksdagen har beslutat om med anledning av regeringens propositioner Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (prop. 2021/22:244) och Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214) och som trädde i kraft den 1 januari 2023 (S2022/04812). I uppdraget ingår bl.a. att analysera hur lagändringarna påverkat rätten till personlig assistans samt konsekvenser för enskilda. Analysen ska omfatta konsekvenser för rättssäkerhet, likvärdighet och kvalitet i handläggningen, patientsäkerhet samt konsekvenser för arbetet mot felaktiga utbetalningar. Ett jämställdhets-, barnrätts- och anhörigperspektiv ska inkluderas i analysen. En första delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 23 januari 2024. Slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 21 januari 2025.

Felaktiga utbetalningar av assistansersättning

I december 2022 publicerade ISF rapporten Felaktiga utbetalningar av assistansersättning (2022:9). Rapporten är en granskning av Försäkringskassans rättsliga förutsättningar att förhindra felaktiga utbetalningar.

Granskningen visar bl.a. följande:

- Försäkringskassan har begränsade möjligheter att förhindra felaktiga utbetalningar av assistansersättning till följd av lagens konstruktion och gällande praxis. Försäkringskassan kan exempelvis bara utreda den person som förmånen gäller. Inte heller när det är troligt att assistans inte har utförts kan Försäkringskassan utreda assistenten och har därmed svårt att visa att assistans inte har utförts.
- Försäkringskassan fick 2018 minskade möjligheter att ompröva rätten till assistansersättning. Detta kan begränsa Försäkringskassans förutsättningar att upptäcka ärenden där ersättning betalas ut felaktigt.
- Försäkringskassan kan förbättra sina egna kontroller för att säkerställa korrekta utbetalningar.

Utifrån granskningens resultat lämnar ISF några rekommendationer till regeringen och Försäkringskassan. ISF rekommenderar regeringen att se över förutsättningarna att ge Försäkringskassan rättsliga möjligheter att utreda om redovisad assistans verkligen har utförts, att ge Försäkringskassan rättsliga

möjligheter att hämta in information om andra personer än den förmånen gäller, exempelvis assistenten, samt att utöka Försäkringskassans rättsliga möjligheter att ompröva beviljad assistansersättning. ISF rekommenderar Försäkringskassan att fortsätta prioritera arbetet med att förhindra kolliderande utbetalningar samt att verka för ett ökat samarbete mellan förmånshandlingen och kontrollverksamheten inom myndigheten.

Utbetalningsmyndigheten

I december 2022 beslutade regeringen om proposition 2022/23:34 Utbetalningsmyndigheten. I propositionen föreslår regeringen bl.a. att Utbetalningsmyndigheten ska förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Myndigheten ska också administrera ett system med transaktionskonto för utbetalningar från vissa statliga myndigheter, däribland Försäkringskassan. Utbetalningsmyndigheten ska arbeta med granskningar baserade på dataanalyser och urval från bl.a. utbetalningar som myndigheten gör, i syfte att identifiera felaktiga utbetalningar. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Propositionen bereds inom finansutskottet.

Ivos tillsyn

Ivo bedriver tillsyn inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt verksamhet enligt LSS (ivo.se). Tillsyn innebär att Ivo granskar om en viss verksamhet ger vård och omsorg med god kvalitet och säkerhet. Syftet med Ivos tillsyn är att bidra till en säkrare och bättre vård och omsorg. Ivo har tillsyn över bl.a. verksamheter som bedrivs enligt LSS. Ivo granskar även kommunernas handläggning av dessa ärenden. Ivo får löpande in synpunkter och klagomål på brister i vård och omsorg från bl.a. patienter, brukare, allmänhet och medier. Vård- och omsorgsgivare har också skyldighet att rapportera vissa brister till Ivo, t.ex. anmälningar enligt lex Sarah och lex Maria.

Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2023

Socialstyrelsen lämnar årliga lägesrapporter där myndigheten redogör för tillståndet och utvecklingen inom verksamheter som ger stöd till personer med funktionsnedsättning. Den senaste rapporten, Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2023, publicerades i april 2023. Av rapporten framgår bl.a. att ett flertal kommuner uppger att de har svårigheter att tillgodose behoven av insatser enligt LSS och SoL. Svårigheterna uppges vara störst när det gäller kontaktperson och boende för vuxna enligt LSS. Endast 56 procent av kommunerna uppger att de kan tillgodose behoven fullt ut. Svårigheterna är också stora inom boende för barn och unga enligt LSS och boende enligt SoL, där motsvarande andel är 60 procent. Det finns enligt rapporten flera orsaker till dessa svårigheter. Några exempel är rekryteringssvårigheter, tillgång till lokaler och svårigheter att matcha

individuella behov med befintligt utbud. Några kommuner lyfter även resursbrist. Sammantaget konstaterar Socialstyrelsen att kommunerna tillgodoser en stor del av behoven hos många personer med funktionsnedsättning. Myndigheten bedömer dock att det finns behov som inte tillgodoses. Resultaten i lägesrapporten tyder enligt myndigheten på en ojämlik tillgång till insatser, utifrån boendekommun.

Svar på interpellation

Den 18 november 2022 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en interpellation om statligt ansvar för personlig assistans (ip. 2022/23:15). Statsrådet anförde bl.a. följande (anf. 10, prot. 2022/23:23):

Christofer Bergenblock har frågat mig om jag och regeringen avser att genomföra ett förstatligande av den personliga assistansen under mandatperioden. Christofer Bergenblock ställer frågan mot bakgrund av vad som framgår av Tidöavtalet och regeringsförklaringen i fråga om den pågående Huvudmannaskapsutredningen, som ska redovisa sina förslag senast den 1 mars 2023.

Målsättningen för den här regeringen är fortfarande ett statligt ansvar för den personliga assistansen, och det finns ett brett stöd för detta i riksdagen. Som Christofer Bergenblock faktiskt känner till har jag också initierat ett utskottsinitiativ, som bifölls av kammaren den 26 november 2020, om att skyndsamt ta initiativ till en utredning som har ett statligt helhetsansvar för personlig assistans som målsättning.

Huvudmannaskapsutredningen, som tillsattes i september 2021 med anledning av tillkännagivandet, har i uppdrag att analysera och lämna förslag om hur den personliga assistansen enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap.

Varken regeringen eller jag som enskilt statsråd kan ta ställning till hur ett statligt huvudmannaskap ska organiseras och genomföras innan utredningen har redovisat förslagen och dessa har remitterats. Det är först då som regeringen kan ta ställning. Det är också därför som Moderaterna, tillsammans med Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna i Tidöavtalet, och statsministern i sin regeringsförklaring har förtydligt att åtgärder för ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS ska övervägas med målsättningen om ett statligt ansvar. Detta ligger också i linje med riksdagens tillkännagivande.

Jag anser att det är en ansvarsfull politik att avge våra målsättningar och utifrån det nogt och omsorgsfullt analysera de åtgärder som behövs för att kunna föreslå ett statligt helhetsansvar för den personliga assistansen. Det är på det sättet vi kan genomföra en reform som kommer att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för en personlig assistans som är av god kvalitet och som präglas av hög rättssäkerhet i hela landet och möjligheter till uppföljning och kontroll. Detta kommer också att få stor betydelse för alla som behöver personlig assistans för att kunna vara fullt delaktiga i samhällslivet med målet att leva som andra.

Svar på skriftlig fråga

Den 21 december 2022 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en skriftlig fråga om rätten till ledsagning (fr. 2022/23:148). Statsrådet anförde följande:

Ewa Pihl Krabbe har frågat mig om jag har för avsikt att vidta åtgärder för att säkerställa att gravt synskadade, blinda och personer med dövblindhet får rätt till ledsagning och därmed ges möjlighet att leva ett aktivt liv och kunna vara delaktiga i samhället i enlighet med den ursprungliga intentionen med lagstiftningen.

Jag vill framhålla att det är kommunernas ansvar att säkerställa att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), som är en rättighetslag, eller socialtjänstlagen.

Ledsagning enligt LSS har, som Ewa Phil Krabbe uppmärksammar, minskat kraftigt de senaste åren medan ledsagning enligt socialtjänstlagen har legat på en stabil nivå under flera år, med undantag för de senaste två åren då det har skett en minskning. Det kan finnas flera förklaringar till denna minskning, exempelvis covid-19-pandemin.

Det framgår inte av Socialstyrelsens statistik vilken funktionsnedsättning den enskilde har som får insatsen ledsagning. Regeringen har därför gett myndigheten i uppdrag att följa upp förändringar avseende ledsagning för synskadade och blinda. Socialstyrelsen ska analysera resultatet med utgångspunkt från gällande rätt, likvärdighet och jämlikhet och vid behov föreslå åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och ökad möjlighet för den enskilde att delta i samhällslivet och att leva som andra.

Jag avser att noga följa denna fråga.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande om huvudmannaskap för personlig assistans

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU10 Huvudmannaskap för personlig assistans ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som har ett statligt helhetsansvar för personlig assistans som målsättning. Utskottet anförde bl.a. följande (s. 7, 1 res. S, C, L, MP):

Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt ska ta initiativ till en utredning som har ett statligt helhetsansvar för personlig assistans som målsättning. Utredningens förslag ska öka rättssäkerheten och kontinuiteten för personer med omfattande funktionsnedsättning som är behov av personlig assistans. Utredningen ska vidare säkerställa att de personer som i dag har ett kommunalt beslut om personlig assistans ska bibehålla sin rätt till assistans när staten blir ensam huvudman och att de ska omfattas av det rådande omprövningsstoppet för assistansersättning. Utredningen ska presentera lagförslag för regeringen senast våren 2022. Regeringen ska återkomma till riksdagen med lagförslagen så att de kan träda i kraft före valperiodens slut.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:80)

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 203):

Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) har haft i uppdrag att utreda och lämna förslag som rör statligt huvudmannaskap för personlig assistans (dir. 2021:76). Utredningen skulle bl.a. lämna förslag på hur kommunala beslut om personlig assistans kan överföras och anpassas till socialförsäkringsbalkens regelverk för statlig assistansersättning. Den 1 mars 2023 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet. Regeringen avser att återkomma i frågan. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivanden om tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen och om systemet med personligt ombud samt övriga motionsyrkanden om LSS m.m.

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning ett tillkännagivande till regeringen om att genom tilläggsdirektiv ge Huvudmannaskapsutredningen ett uppdrag att utarbeta förslag som gör att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska ge rätt till personlig assistans. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 28, 1 res. S, M):

Vid halvårsskiftet 2020 lagfästes rättigheten att få assistans för hjälp med andning och sondmatning, oavsett hjälpens karaktär. Detta var viktigt men inte tillräckligt. Utskottet anser att lagen bör ändras för att säkerställa att samtliga hjälpmoment även för övriga grundläggande behov ska vara assistansgrundande. Regeringen bör därför genom ett tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) ge denna i uppdrag att utarbeta ett sådant lagförslag. Detta föreslår utskottet att riksdagen ska ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion [...]

Utskottet föreslog också ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över dagens system med personligt ombud. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 30, 1 res. S, V, MP):

Personligt ombud är ett stöd inom ramen för socialtjänsten som kommuner har möjlighet, men inte skyldighet, att erbjuda till personer med omfattande och långvarig psykisk funktionsnedsättning. Detta är i utskottets mening en viktig verksamhet för att ge målgruppen möjlighet att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service på jämlika villkor och även få rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov. Utskottet anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över dagens system med personligt ombud för att utrona om det säkerställer jämlika och rättssäkra villkor för målgruppen i hela landet, om tröskeln för att ingå i målgruppen är för hög och om det finns behov av en tydligare reglering i socialtjänstlagen. Detta föreslår utskottet att riksdagen ska ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion [...]

Utskottet avstyrkte övriga motioner om LSS, personlig assistans, åtgärder för att förhindra fusk m.m.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:188).

När det gäller tillkännagivandet om att ge ett tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen anför regeringen i skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 att Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) har lämnat sitt slutbetänkande Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad (s. 229).

När det gäller tillkännagivandet om personligt ombud anför regeringen i skrivelsen bl.a. att den i juni 2022 gav Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga och analysera nuvarande system med personligt ombud till vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (S2022/03075). Kartläggningen ska omfatta för- och nackdelar med nuvarande system, bl.a. lämpligheten i att verksamheten regleras genom en förordning och ett statsbidrag (s. 229–230). I budgetpropositionen för 2023 redovisade regeringen tillkännagivandet som slutbehandlat (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9). Socialutskottet hade inte något att invända (bet. 2022/23:SoU1).

Tillkännagivande om koordinatorstöd och fast myndighetskontakt för anhöriga

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU19 Socialtjänstfrågor ett tillkännagivande om koordinatorstöd och fast myndighetskontakt. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 24–25, 1 res. S, V, MP):

Utskottet ser utrymme för samhället att kunna underlätta tillvaron för föräldrar och andra anhöriga till barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov. Det projekt om koordinatorstöd som Socialstyrelsen och Nka har genomfört tillsammans med ett antal kommuner är ett bra exempel på en åtgärd som kan ge stor effekt i termer av ökad trygghet och minskad stress. En samordnande funktion som kan ge anhöriga handfast vägledning i alla de myndighetskontakter som krävs för att ta del av samhällets stöd skulle kunna bidra till att minska den administrativa bördan för de anhöriga och frigöra deras tid och energi för förvärvsarbete, vilket i sin tur kan leda till minskad sjukskrivning i anhöriggruppen. En annan åtgärd som utskottet bedömer kan vara värdefull är att erbjuda anhöriga en fast myndighetskontakt som är väl förtrogen med tidigare utredningar och insatser och som därmed kan skapa förutsättningar för en bättre kontinuitet i ärendehantering och för uppföljning av de beviljade insatsernas kvalitet. Utskottet anser att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att se över förutsättningarna för att erbjuda koordinatorstöd och en fast myndighetskontakt till familjer och andra anhöriga till barn med funktionsnedsättning. Detta föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom och tillkännager för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:264).

I skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 238):

”Regeringen avser att genomföra en anhörigsatsning där frågor om koordinatörstöd och fast myndighetskontakt kan behandlas. Punkten är inte slutbehandlad.”

Tillkännagivanden om schablonen för föräldraavdrag, barnets bästa och en utvärdering av lagstiftningen

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU34 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn ett tillkännagivande om schablonen för föräldraavdrag. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 15–16, 1 res. S, M):

Utskottet anser att det i undantagsfall kan finnas behov av att inte tillämpa bestämmelsen om schablonavdrag (föräldraavdrag) som regleras i 9 f § i regeringens lagförslag. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en sådan bestämmelse. Detta bör riksdagen med delvis bifall till motion [...] ge regeringen till känna.

Utskottet föreslog också ett tillkännagivande till regeringen om barnets bästa. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 16, 1 res. S):

Utredningen som ligger till grund för regeringens lagförslag föreslår en särskild bestämmelse om att barnets bästa ska beaktas i fråga om personlig assistans enligt LSS. Utskottet delar utredningens bedömning och anser att regeringen bör återkomma med förslag om detta. Detta bör riksdagen, med bifall till motionerna [...] ge regeringen till känna.

Slutligen föreslog utskottet ett tillkännagivande om en utvärdering av lagstiftningen. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 19, 1 res. S, V, L, MP):

Det är angeläget att varje individ får en rättssäker bedömning. Enligt utskottets mening finns det ett behov av att med avseende på det följa upp och utvärdera den nu aktuella lagstiftningen i syfte att säkerställa kvalitet och kontinuitet samt motverka fusk. Regeringen bör återkomma med en plan för en sådan utvärdering. Riksdagen bör, med delvis bifall till motionerna [...] ställa sig bakom det som utskottet anför och tillkänna detta för regeringen.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:416).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen att tillkännagivandet om schablonen för föräldraavdrag inte är slutbehandlat. Tillkännagivandet om barnets bästa bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad. Slutligen anför regeringen följande om tillkännagivandet om en utvärdering av lagstiftningen (s. 251):

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har i myndighetens regleringsbrev för 2023 fått ett uppdrag att analysera konsekvenserna av de lagändringar som riksdagen beslutade med anledning av propositionerna Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (prop. 2021/22:244, bet. 2021/22:SoU35, rskr. 2021/22:428) och Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214,

bet. 2021/22:SoU34, rskr. 2021/22:416) och som trädde i kraft 1 januari 2023. I uppdraget ingår bland annat att analysera hur lagändringarna har påverkat rätten till personlig assistans samt konsekvenser för enskilda. En första delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast 23 januari 2024. Slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast 21 januari 2025. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

I september 2021 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap (S 2021:05, dir. 2021:76). Utskottet noterar att utredningen i mars 2023 presenterade betänkandet Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9). Utskottet välkomnar utredningens betänkande och kan konstatera att det framgår av Tidöavtalet att åtgärder ska övervägas utifrån utredningsförslagen med målsättningen om ett statligt ansvar. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:882 (C) yrkande 5 och 2022/23:1232 (V) yrkande 16. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet finner inte heller, mot bakgrund av de utredningsförslag som regeringen för närvarande bereder, anledning för riksdagen att ta några nya initiativ med anledning av motionerna 2022/23:1232 (V) yrkande 14 och 2022/23:2088 (MP) yrkande 2. Motionsyrkandena bör avslås.

I mars 2022 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att genom ett tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) ge denna i uppdrag att utarbeta ett lagförslag som säkerställer att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska vara assistansgrundande. Som nämnts ovan lämnade utredningen sitt betänkande till regeringen i mars 2023. Riksdagens tillkännagivande behöver därför beaktas i den fortsatta beredningen av utredningens förslag. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta några nya initiativ med anledning av motionerna 2022/23:882 (C) yrkande 6, 2022/23:1232 (V) yrkande 21 och 2022/23:2088 (MP) yrkande 1. Motionsyrkandena bör avslås.

När det gäller övriga motionsförslag om rätten till personlig assistans vill utskottet inledningsvis understryka att alla som har rätt till stöd ska få det och att det är av största vikt att den personliga assistansen och assistansersättningen utmärks av hög kvalitet och rättssäkerhet. Utskottet konstaterar att den s.k. tvåårsomprövningen av rätten till assistansersättning togs bort den 1 april 2018. I stället ska Försäkringskassan vara skyldig att ompröva rätten till assistansersättning i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. Vidare ser utskottet positivt på att det den 1 januari 2023 infördes ett schablonavdrag för föräldraansvar, s.k. föräldraavdrag, i LSS. I

samband med behandlingen av regeringens förslag till lagändring riktade riksdagen tillkännagivanden till regeringen om att det bör gå att göra undantag från bestämmelsen om schablonavdrag och att det bör införas en särskild bestämmelse om att barnets bästa ska beaktas i fråga om personlig assistans enligt LSS (prop. 2021/22:214, bet. 2021/22:SoU34, rskr. 2021/22:416). Tillkännagivandena bereds inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det arbete som pågår inom detta område finner utskottet inte någon anledning för riksdagen att ta några nya initiativ med anledning av motionerna 2022/23:739 (MP) yrkande 2, 2022/23:882 (C) yrkande 7, 2022/23:1232 (V) yrkande 15 och 2022/23:2088 (MP) yrkande 4. Motionsyrkandena bör avslås.

Vidare välkomnar utskottet att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp förändringar av ledsagning för synskadade och blinda (S2022/04549). Socialstyrelsen ska analysera resultatet med utgångspunkt från gällande rätt, likvärdighet och jämlikhet och vid behov föreslå åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och ökad möjlighet för den enskilde att delta i samhällslivet och att leva som andra. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2023. I avvaktan på detta arbete anser utskottet att riksdagen inte behöver ta några initiativ. Motionerna 2022/23:812 (S), 2022/23:882 (C) yrkande 21, 2022/23:1232 (V) yrkandena 19 och 20 samt 2022/23:1516 (KD) bör avslås.

Personligt ombud är ett stöd inom ramen för socialtjänsten som kommuner har möjlighet, men inte skyldighet, att erbjuda till personer med omfattande och långvarig psykisk funktionsnedsättning. Utskottet anser att detta är en viktig verksamhet för att ge målgruppen möjlighet att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service på jämlika villkor och även få rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov. Utskottet ser positivt på att regeringen med anledning av riksdagens tillkännagivande om systemet med personligt ombud (rskr. 2021/22:188) har gett Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga och analysera nuvarande system med personligt ombud till vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (S2022/03075). Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2023.

När det gäller koordinatorstöd till föräldrar till barn med funktionsnedsättning noterar utskottet att regeringen med anledning av riksdagens tillkännagivande till regeringen om koordinatorstöd och fast myndighetskontakt för anhöriga (rskr. 2021/22:264) avser att genomföra en anhörigsatsning där frågor om detta behandlas. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2022/23:741 (MP), 2022/23:882 (C) yrkande 27, 2022/23:1232 (V) yrkande 27 och 2022/23:1427 (S) bör avslås.

Det är angeläget att äldre med funktionsnedsättning får tillräckligt stöd av berörda aktörer så att deras rättigheter och levnadsvillkor tillgodoses. Utskottet är dock inte berett att ta något initiativ med anledning av motionerna 2022/23:882 (C) yrkande 29, 2022/23:901 (C) yrkande 39 och 2022/23:2088 (MP) yrkande 3. Motionsyrkandena bör avslås.

Nivån på schablonersättningen har betydelse för att säkerställa goda arbetsvillkor för den personliga assistenten. Regeringen fastställer årligen timschablonen, vilken används som grund för beräkning av ersättning för personlig assistans. Utskottet noterar i detta sammanhang att Huvudmannaskapsutredningen har föreslagit förändringar i schablonersättningen vid en eventuell övergång till ett statligt huvudmannaskap, då arbetsgivarna skulle få ansvar för sjuklönekostnaderna för sina personliga assistenter (SOU 2023:9). Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:1232 (V) yrkande 17 och 2022/23:2088 (MP) yrkande 5. Motionsyrkandena bör avslås.

Enligt utskottet är det angeläget att förbättra arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet, samtidigt som åtgärder mot fusk inte får innebära att de berättigades assistansersättning beskärs. Utskottet noterar att Försäkringskassan enligt regleringsbrevet för 2023 bl.a. ska bidra till det övergripande målet att utbetalningar från välfärdssystemet ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas. Utskottet noterar också att regeringen har lämnat proposition 2022/23:34 Utbetalningsmyndigheten till riksdagen. Utskottet anser inte att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:231 (M) och 2022/23:1232 (V) yrkande 18. Motionerna bör avslås.

Verksamhet enligt LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som lagen omfattar. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra, däribland att ha möjlighet att bo som andra. Utskottet välkomnar Socialstyrelsens årliga lägesrapporter om insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning och avser att följa frågan om skillnader i landet när det gäller bl.a. gäller insatserna boende för vuxna enligt LSS, boende för barn och unga enligt LSS och boende enligt SoL. Utskottet anser vidare att Ivos tillsyn är av betydelse när det gäller boendemiljön på boenden för personer med funktionsnedsättning. Det är också viktigt att både kommuner och privata utförare anmäler missförhållanden enligt lex Sarah. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:757 (MP) och 2022/23:882 (C) yrkande 20. Motionsyrkandena bör avslås.

Kommunerna ansvarar för insatsen daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Precis som alla andra insatser enligt LSS ska daglig verksamhet tillförsäkra deltagaren goda levnadsvillkor och anpassas till mottagarens individuella behov. Daglig verksamhet är en viktig insats som för många skapar en meningsfull sysselsättning och ett vardagligt sammanhang.

Utskottet ser positivt på att det 2018 infördes ett statsbidrag i syfte att stödja kommunerna i deras arbete med att stimulera deltagande i daglig verksamhet (habiliteringsersättning). Bidraget får användas av kommunerna för att införa, bibehålla eller höja en låg dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet enligt LSS. Socialstyrelsen har i uppdrag att fördela statsbidraget till

kommunerna och lämnar varje år en redovisning till regeringen om hur medlen har använts. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen ska ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:608 (M), 2022/23:858 (C) yrkandena 23 och 25, 2022/23:882 (C) yrkandena 16–18, 2022/23:1051 (S), 2022/23:1201 (S), 2022/23:1232 (V) yrkandena 11–13 och 2022/23:2061 (S) yrkande 67. Motionsyrkandena bör avslås.

Slutligen anser utskottet inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionsyrkandena om stöd och rådgivning till personer med funktionsnedsättning m.m. Motionerna 2022/23:881 (C) yrkande 50, 2022/23:882 (C) yrkande 22, 2022/23:1684 (C) och 2022/23:2045 (SD) bör avslås.

Habilitering, hjälpmedel, tolktjänst m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. habilitering och hjälpmedel, tolktjänst, stöd till synskadade och tillgång till ledarhundar.

Jämför reservation 30 (S), 31 (V), 32 (C), 33 (MP), 34 (S, MP), 35 (SD), 36 (SD) och 37 (V).

Motionerna

Habilitering och hjälpmedel

I kommittémotion 2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 70 föreslås ett tillkännagivande om hjälpmedel. Motionärerna anser att det är angeläget att regeringen fortsätter arbetet med nationella riktlinjer för hjälpmedel. Det finns enligt motionärerna även skäl att överväga behoven av en ny hjälpmedelsutredning i syfte att ta fram förslag för en ökad nationell likvärdighet vad gäller tillgången till hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att lagstiftningen om habilitering bör ses över. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör införa ett system där avgifter för hjälpmedel och medicintekniska produkter ska vara likvärdiga i hela landet. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör inrätta en nationellt styrd hjälpmedelscentral för att tillgången ska bli mer jämlik.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om en reglering av hjälpmedelsförskrivningen och stärkt tillgång till fritidshjälpmedel.

I motion 2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en nationell hjälpmedelsstrategi.

I motion 2022/23:1622 av Martina Johansson (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att ge i uppdrag åt Socialstyrelsen att undersöka hur hjälpmedel kommer personer med funktionsnedsättning till del, både när det gäller enklare hjälpmedel och de som räknas som bostadsanpassning. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur lagen tydligare kan styra mot att hjälpmedel i samband med bostadsanpassning fortfarande ägs av kommunen för att ett större återtag ska kunna ske.

Tolktjänst

I kommittémotion 2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 68 föreslås ett tillkännagivande om tolktjänst. Motionärerna anser att den svenska tolktjänsten behöver förbättras för en ökad nationell likvärdighet och att det är angeläget att regeringen arbetar vidare med förslagen från 2020 års tolktjänstutredning.

I kommittémotion 2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att utreda och ge förslag till en ny finansieringsmodell för tolktjänster i arbetslivet för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

Stöd till synskadade och tillgång till ledarhundar

I kommittémotion 2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för införandet av en nationell resurs riktad till synskadade.

I motion 2022/23:87 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till en mer flexibel vardag för synskadade genom att ha tillgång till ledarhund.

Kartläggning av möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att en kartläggning bör göras av hur tillgången till fritidshjälpmedel, färdtjänst, kontaktpersoner, ledsagare och personlig assistans påverkar möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter på lika villkor runt om i landet.

Stöd till funktionshindersorganisationer

I motion 2022/23:1310 av Alexandra Völker (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att möjliggöra ett mer jämlikt ekonomiskt stöd till funktionshindersorganisationer som inte passar in i den rådande strukturen för bidragssystemen till föreningsverksamhet.

Gällande rätt

Hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen

I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, föreskrivs det grundläggande ansvar som sjukvårdshuvudmännen har för hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Enligt 8 kap. 7 § HSL ska regionen erbjuda habilitering och rehabilitering, hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning och tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Detta gäller dem som är bosatta inom regionen eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där (8 kap. 1 § HSL). Kommunen ska i vissa fall erbjuda habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning (12 kap. 5 § första stycket HSL).

I 3 kap. 6 § patientlagen (2014:821) anges att informationen ska anpassas till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet, språkliga bakgrund och andra individuella förutsättningar.

Av 7 kap. 2 § patientlagen framgår att när det finns olika hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning tillgängliga ska patienten ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Patienten ska få det valda hjälpmedlet om det med hänsyn till hans eller hennes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat. Patienten ska enligt 3 kap. 1 § patientlagen få information om bl.a. de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning.

Socialstyrelsen tar fram föreskrifter inom hjälpmedelsområdet. Föreskrifterna reglerar bl.a. förskrivningen av medicintekniska produkter inom hälso- och sjukvården.

Det finns ingen definition av begreppet hjälpmedel i HSL. Av förarbetena till införandet av den ursprungliga regleringen om hjälpmedel i 1982 års hälso- och sjukvårdslag (prop. 1992/93:159) framgår att det med hjälpmedel avses dels hjälpmedel för vård och behandling, dels hjälpmedel för den dagliga livsföringen. Till hjälpmedel för vård och behandling räknas bl.a. vissa medicintekniska produkter och hjälpmedel som kompenserar för förlust av en kroppsdel eller en kroppsfunktion eller hjälpmedel som kan behövas efter en medicinsk behandling. Hjälpmedel för den dagliga livsföringen är hjälpmedel som krävs för att den enskilde själv eller med hjälp av någon annan ska kunna tillgodose grundläggande personliga behov såsom att klä sig, äta och sköta sin hygien men även kunna förflytta sig, kommunicera med omvärlden, fungera i hemmet och i närmiljön, orientera sig, sköta vardagslivets rutiner i hemmet, gå i skolan samt delta i sysselsättning och normala fritids- och rekreationsaktiviteter.

Pågående arbete

Nationella riktlinjer på området rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

Den 30 juni 2022 beslutade regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att analysera förutsättningarna för nationella riktlinjer för området rehabilitering, habilitering och hjälpmedel eller avgränsade delar av området (S2022/01683 [delvis], S2022/03182 [delvis]). Myndigheten skulle i analysen även redovisa för- och nackdelar med att avgränsa det ovan nämnda området för nationella riktlinjer. Bakgrunden till uppdraget är den ojämlikhet som finns i fråga om tillgång till och kvalitet på rehabilitering, habilitering och hjälpmedel runt om i landet.

Uppdraget redovisades till regeringen i februari 2023 i rapporten Nationellt stöd för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel – Förutsättningar för nationella riktlinjer för områdena rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. I rapporten drar Socialstyrelsen slutsatsen att det inte är lämpligt att ta fram en gemensam nationell riktlinje för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Anledningen är att de tre områdena har olika målgrupper, kontext, utmaningar och behov. Rehabiliterande och habiliterande åtgärder, inklusive hjälpmedel, inkluderas dessutom redan tillsammans med andra medicinska åtgärder i Socialstyrelsens nationella riktlinjer och övriga kunskapsstöd. Socialstyrelsen anser däremot att det behövs ett förstärkt nationellt stöd inom områdena. Utifrån rapportens slutsatser och förslag avgör regeringen om det är aktuellt med vidare uppdrag. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning

Socialstyrelsen arbetar för en jämlik hjälpmedelsförsörjning bl.a. genom att

- tillhandahålla kunskapsstöd och utbildning om förskrivningsprocessen
- öka kunskapen om skillnader i tillgång till och användning av hjälpmedel
- följa upp och utvärdera hjälpmedelsområdet på nationell nivå.

I mars 2019 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att kontinuerligt samla in och publicera data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet (S2019/01378/FST). I januari 2022 publicerade Socialstyrelsen slutrapporten Uppdrag statistik på hjälpmedelsområdet (artikelnummer 2021-12-7696). Av rapporten framgår bl.a. att det finns tydliga köns- och ålderskillnader på uppföljda förskrivna hjälpmedel, även med hänsyn till populationen i olika åldrar. Det finns också regionala skillnader. Enligt rapporten ska resultaten dock tolkas försiktigt eftersom det är den första datainsamlingen på hjälpmedelsområdet och det finns ett visst bortfall och kvalitetsbrister.

I det fortsatta arbetet ska statistik om förskrivna hjälpmedel publiceras årligen och statistik om avgifter för den enskilde publiceras vartannat år.

Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet

Regeringen beslutade den 30 juli 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att senast den 15 januari 2022 göra en fördjupad analys av förslagen i betänkandet En samlad tolktjänst – samordning och utveckling av tolktjänst för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2011:83) samt i departementspromemorian Tolktjänst för vardagstolkning (Ds 2016:7) och utifrån den analysen ta fram en handlingsplan för den långsiktiga utvecklingen av tolktjänsten (S 2022:11, dir. 2020:79). I tilläggsdirektiv till utredningen beslutade regeringen i december 2021 att förlänga utredningstiden till den 15 mars 2022 (dir. 2021:112).

Den 15 mars 2022 överlämnade 2020 års tolktjänstutredning betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) till regeringen.

Utredningen föreslår bl.a. att

- en ny lag om tolktjänst för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet ersätter den nuvarande regleringen i HSL
- statsbidraget till regionerna för tolktjänst för vardagstolkning från 2024 räknas upp från 74,35 miljoner kronor till 115,42 miljoner kronor
- det allmännas stöd till tolk i arbetslivet samlas hos Arbetsförmedlingen inom ramen för en särskild insats om bidrag till tolk för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet
- förutsättningarna för att samla resurserna för tolkstöd i utbildning för vuxna ses över i särskild ordning
- den nationella funktionen för samordning av tolktjänstfrågor – i samråd med Post- och telestyrelsen, SKR, intresserade regioner samt Inera – gör en förstudie om hur utvecklingen av en regiongemensam distanstolkningsfunktion kan organiseras, regleras och finansieras
- Verket för innovationssystem (Vinnova) under fem år leder och samordnar befintliga och tillkommande aktörer inom området språkteknologi
- framtidens behov av teckenspråks- och dövblindtolkar samt skrivtolkar följs upp av lämplig myndighet inom en femårsperiod, uppföljningen gäller även behoven av döva teckenspråkstolkare och teckenspråks-tolk lärare
- den nationella funktionen för samordning av tolktjänstfrågor tillsammans med berörda utbildningsanordnare och arbetsgivare samt företrädare för tolkprofessionen och berörda intresseorganisationer utvecklar och sammanställer en plan för kontinuerlig och systematisk fortbildning och kompetensutveckling av tolkar samt föreslår hur sådan fortbildning och kompetensutveckling kan finansieras
- en översyn görs för att säkerställa att administrativa förfaranden och regleringar för teckenspråks-, dövblind- och skrivtolkar respektive tolkar i talade språk så långt som möjligt är enhetliga

- Arbetsförmedlingen kartlägger och analyserar skillnader i tillgång och träffsäkerhet i olika arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder riktade till kvinnor och män som är döva, hörselskadade eller har dövblindhet och som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och har nedsatt arbetsförmåga
- en lämplig myndighet utreder om och i så fall hur kompetensen och stödet till våldsutsatta döva och hörselskadade kvinnor och kvinnor med dövblindhet kan stärkas och organiseras nationellt
- den nationella funktionen för samordning av tolktjänstfrågor i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten gör en fördjupad analys av barns och ungas behov och erfarenheter av tolk i förenings- och kulturliv, lek samt fritidsaktiviteter
- en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet inrättas, funktionens arbete ska utföras i samråd med regioner och berörda intresseorganisationer samt andra berörda aktörer.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ledarhundar

Den 20 juni 2022 presenterade regeringen en departementspromemoria om ledarhundar (Ds 2022:16). I promemorian föreslås en ny lag med ett ändrat ansvar för myndighetsutövningen för ledarhundsverksamheten.

Den 5 april 2023 beslutade regeringen om lagrådsremissen Ledarhundar. I lagrådsremissen föreslås en ny lag för ledarhundsverksamheten. Lagförslaget innebär att myndighetsutövningen ska föras över från den ideella föreningen Synskadades Riksförbund till den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer. Det föreslås även att all annan verksamhet som rör ledarhundar, bl.a. ansvaret för att anordna utbildningar, information om ledarhundsverksamheten och stöd till den som har ledarhund, ska föras över till samma förvaltningsmyndighet. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 april 2024. Den 25 april 2023 lämnade Lagrådet sitt yttrande över lagrådsremissen.

Av regeringens förteckning över propositioner som är avsedda att lämnas från mitten av januari 2023 under återstoden av riksmötet framgår att regeringen väntas lämna en proposition till riksdagen om ledarhundar i maj 2023.

Stöd för att främja en aktiv fritid

I mars 2019 beslutade regeringen att ge MFD i uppdrag att kartlägga den enskildes tillgång till hjälpmedel för fritidsaktiviteter och kartlägga insatser i fråga om hur en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning främjas lokalt och regionalt (S2019/01379/FST). Uppdraget redovisades i mars 2020 i rapporten Aktiv fritid – Redovisning av ett regeringsuppdrag om att kartlägga lokala och regionala satsningar samt tillgången till fritidshjälpmedel. Under

uppdragets gång spreds resultat från kartläggningarna genom seminarier och i sociala medier. Syftet med att sprida resultaten löpande var att lyfta frågan om aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning till dialog med berörda aktörer och därmed förbättra kartläggningen. MFD har även publicerat ett antal tips till kommuner och regioner på hur de kan främja en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning (mfd.se).

Statsbidrag till handikapporganisationer

Riksorganisationer som arbetar för att förbättra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning och som bevakar deras intressen kan söka statsbidrag med stöd av förordningen (2000:7) om statsbidrag till handikapporganisationer. Medlemmarna i organisationen ska vara personer som på grund av varaktig funktionsnedsättning möter stora svårigheter i det dagliga livet.

Syftet med statsbidraget är att stödja handikapporganisationernas arbete för full delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Organisationerna ska även

- verka för förändringar inom ett flertal samhällsområden av betydelse för personer med funktionsnedsättning
- vara demokratiskt uppbyggda
- vara partipolitiskt och religiöst obundna
- ha en riksomfattande organisation med ett lokalt eller regionalt förankrat föreningsliv i minst tio län
- ha bedrivit verksamhet under minst två år samt ha minst 500 medlemmar.

Socialstyrelsen fördelar varje år statsbidrag till ett antal handikapporganisationer. Villkoren för fördelningen av medel styrs av den ovannämnda förordningen om stöd till handikapporganisationer och föreskriften Ansökan om och beräkning av statsbidrag till handikapporganisationer (SOSFS 2009:8).

Svar på skriftlig fråga

Den 19 april 2023 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en skriftlig fråga om inrättandet av en nationell samordningsfunktion för tolktjänstfrågor (fr. 2022/23:524). Statsrådet anförde följande:

Ewa Pihl Krabbe har frågat mig om jag och regeringen kommer att agera för att komma vidare med förslaget om en nationell samordningsfunktion för tolktjänstfrågor.

Tolktjänsten är en grundläggande förutsättning för att döva, hörsel-skadade och personer med dövblindhet ska kunna vara samhälls-medborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra och ha ett fungerande och självständigt liv i samhället. Ur ett funktionshinderspolitiskt perspektiv anser jag att tolktjänsten är en viktig förutsättning för delaktighet och inflytande i samhället. Inte minst inom arbetslivet är detta en central fråga.

2020 års tolktjänstutredning (S 2020:11) lämnade sitt slutbetänkande Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva,

hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) i mars 2022. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande om nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel samt övriga motionsyrkanden om rehabilitering och hjälpmedel

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning ett tillkännagivande till regeringen om nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 35, 1 res. S, MP):

Tillgången till rehabilitering, habilitering och hjälpmedel ska vara god, jämlik och kunskapsbaserad. Utskottet anser att de skillnader som i dag finns mellan regioner och kommuner vad gäller både tillgång och kvalitet är ett stort problem. Utskottet erfar att det även finns skillnader mellan barn- och vuxenhabilitering liksom problem i övergången från barnhabilitering till vuxenhabilitering. Vidare ser utskottet behov av att höja kompetensen om rehabilitering, habilitering och hjälpmedel samt att säkerställa en jämlik tillgång till personal. Utskottet konstaterar att Socialstyrelsens nationella riktlinjer är en form av styrmedel som syftar till att ge stöd vid prioriteringar och vägledning om vilka behandlingar och metoder olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på. För att åtgärda de problem som utskottet har uppmärksammat ovan bör regeringen vidta de lagstiftningsmässiga och andra åtgärder som behövs för att det ska kunna utarbetas nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Detta föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom och tillkännager för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna.

Övriga motionsyrkanden om rehabilitering och hjälpmedel avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:188).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen bl.a. följande när det gäller tillkännagivandet (s. 230):

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att analysera förutsättningarna för att ta fram sådana nationella riktlinjer (S2022/03182). Socialstyrelsen redovisade uppdraget den 12 februari 2023. Regeringen avser återkomma till riksdagen under 2023. Punkten är inte slutbehandlad.

Motionsyrkanden om ledarhundsverksamhet

Motionsyrkanden om ledarhundsverksamhet behandlades i betänkande 2019/20:SoU8 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2019/20:114).

Utskottets ställningstagande

I mars 2022 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att den bör vidta de lagstiftningsmässiga och andra åtgärder som behövs för att det ska kunna utarbetas nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Med anledning av riksdagens tillkännagivande gav regeringen i juli 2022 Socialstyrelsen i uppdrag att analysera förutsättningarna för nationella riktlinjer för området rehabilitering, habilitering och hjälpmedel eller avgränsade delar av området (S2022/01683 [delvis], S2022/03182 [delvis]). Utskottet noterar att uppdraget redovisades till regeringen i februari 2023. I rapporten drar Socialstyrelsen slutsatsen att det inte är lämpligt att ta fram en gemensam nationell riktlinje för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Myndigheten anser däremot att det behövs ett förstärkt nationellt stöd inom områdena. Utskottet noterar vidare att Socialstyrelsen har i uppdrag att kontinuerligt samla in och publicera data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet (S2019/01378/FST).

Utskottet anser inte att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:882 (C) yrkande 23, 2022/23:1232 (V) yrkandena 8–10, 2022/23:1376 (S), 2022/23:1622 (C) yrkandena 1 och 2 samt 2022/23:2061 (S) yrkande 70. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet ser positivt på att 2020 års tolktjänstutredning har överlämnat betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) till regeringen. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. I avvaktan på detta arbete anser utskottet inte att riksdagen behöver ta några initiativ. Motionerna 2022/23:961 (SD) yrkande 8 och 2022/23:2061 (S) yrkande 68 bör avslås.

Vidare noterar utskottet att regeringen har beslutat om lagrådsremissen Ledarhundar där det bl.a. föreslås en ny lag för ledarhundsverksamheten. Regeringen väntas lämna en proposition till riksdagen om detta i maj 2023. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2022/23:87 (M) bör avslås. Utskottet anser inte heller att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2022/23:961 (SD) yrkande 5. Motionsyrkandet bör avslås.

Enligt utskottets mening är det grundläggande att personer med funktionsnedsättning har samma möjligheter till en aktiv fritid oavsett var i landet de bor. Det är därför positivt att MFD har haft i uppdrag att kartlägga vad som görs lokalt och regionalt för att främja möjligheten för personer med funktionsnedsättning att ha en aktiv fritid och att myndigheten därefter har publicerat tips till kommuner och regioner på hur de kan främja en aktiv fritid. Utskottet anser inte att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motion 2022/23:1232 (V) yrkande 26. Motionsyrkandet bör avslås.

Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta några initiativ med anledning av motion 2022/23:1310 (S) yrkande 4 om stöd till funktionshindersorganisationer. Motionen bör avslås.

Bilstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bilstöd.

Jämför reservation 38 (S) och 39 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69 föreslås ett tillkännagivande om bilstöd. Motionärerna anser att det finns behov av att reformera bilstödet för att göra det mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Regeringen bör enligt motionärerna fortsätta arbetet med denna reform.

I kommittémotion 2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att utreda om bilstödet även ska omfatta specialanpassade bilbarnstolar. Barn med funktionsnedsättning måste enligt motionärerna kunna färdas trafiksäkert.

I motion 2022/23:468 av Isak From (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga en fortsatt översyn av bilstödet så att personen med funktionsnedsättning och hans eller hennes anhöriga kan kompenseras för miljöstyrningen inom bonus malus-systemet och ansvarsförhållandet mellan inblandade myndigheter kan säkerställas. Motionären anser att det ur såväl ett samhällsperspektiv som ett individperspektiv är av största vikt att regeringen i sitt arbete beaktar klimatnytta samtidigt som man säkerställer ett stödsystem som ger den behövande personen med funktionsnedsättning tillgång till ett fungerande bilstöd.

I motion 2022/23:709 av Helena Gellerman (L) föreslås ett tillkännagivande om att förvaltningen av bilstödet bör överföras till en annan myndighet för effektivare handläggning.

Gällande rätt

Socialförsäkringsbalken

Bestämmelser om bilstöd finns i 52 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) samt i förordningen (2010:1745) om bilstöd till personer med funktionshinder.

Enligt 2 § kan bilstöd lämnas till en försäkrad som på grund av ett varaktigt funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer. Av 3 § följer att bilstöd kan lämnas även till en försäkrad förälder till ett försäkrat barn som har ett sådant funktionshinder som avses i 2 §.

Enligt 8 § lämnas bilstöd för

1. anskaffning av personbil klass I med en utvändig höjd som inte överstiger 2 050 millimeter, motorcykel eller moped

2. ändring av ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av ändringen
3. anskaffning av en särskild anordning på ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av anordningen
4. kostnader för körträning som behövs före och efter sådana åtgärder som anges i 2 och 3, och kostnader i samband därmed
5. körkortsutbildning i samband med anskaffning av motorfordon.

Dom från Högsta förvaltningsdomstolen

I en dom från 2018 (HFD 2018 ref. 76) om huruvida bilstöd i form av anpassningsbidrag får lämnas för en löstagbar bilbarnstol uttalade Högsta förvaltningsdomstolen bl.a. följande:

Utformningen av regelverket ger vid handen att den anpassning som stöd kan lämnas för ska avse varaktiga förändringar av ett visst fordon. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan anpassningsbidrag komma i fråga endast för sådana fast monterade anordningar på eller ändringar av ett specifikt fordon som innebär en varaktig förändring av fordonet. Den i målet aktuella bilbarnstolen är specialanpassad för M.T:s son. Stolen fästs med bilens bilbälte och är en löstagbar anordning som inte är kopplad till en viss bil. Det saknas därför förutsättningar för att lämna det sökta anpassningsbidraget. Överklagandet ska således avslås.

Pågående arbete

Ändrat regelverk för bilstöd

Den 1 januari 2017 infördes ett ändrat regelverk för bilstöd. Reformen genomfördes i syfte att bl.a. minska behovet av fördyrande anpassningar. Sedan införandet av det nya regelverket 2017 har antalet ansökningar minskat, handläggningstiderna har blivit längre och en lägre andel av de medel som är avsatta för bilstöd har använts. Den 1 oktober 2020 trädde nya regler i kraft för att öka tillgängligheten till bilstödet. Även bidragsnivåerna höjdes. Av regeringens budgetproposition för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9) framgår att effekten av regeländringen inte har blivit så stor som förväntat (s. 159).

Ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd

Regeringen beslutade den 14 juli 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd (S 2022:15, dir. 2022:123). Utredaren ska se över regelverket för bilstödet och ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter när det gäller handläggningen av bilstödet och föreslå ett mer ändamålsenligt regelverk och en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning.

Syftet med utredningen är att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Utredningen har också som syfte att förbättra förutsättningarna för ansvariga myndigheter att handlägga bilstödet på ett effektivt sätt.

Utredaren ska bl.a.

- lämna förslag på hur regelverket för bilstöd kan förändras på ett sätt som innebär en enklare handläggningsprocess och ökad förutsebarhet för den försäkrade
- analysera hur ansvaret och finansieringen av handläggningen av ärenden om bilstöd bör regleras mellan berörda myndigheter för att säkerställa en effektiv, ändamålsenlig och rättssäker handläggning av stödet
- föreslå de åtgärder och författningsändringar som bedöms nödvändiga.

Uppdraget skulle enligt direktivet redovisas senast den 29 september 2023. Genom ett tilläggsdirektiv beslutade regeringen den 5 april 2023 att uppdraget i stället ska redovisas senast den 29 november 2023 (dir. 2023:52).

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om bilstöd och specialanpassade bilbarnstolar behandlades senast i betänkande 2019/20:SoU17 Förbättrade möjligheter till bilstöd. Motionsyrkandena avstyrktes (rskr. 2019/20:310).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd (S 2022:15, dir. 2022:123). Utredaren ska se över regelverket för bilstödet och ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter när det gäller handläggningen av bilstödet och föreslå ett mer ändamålsenligt regelverk och en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2023 (dir. 2023:52).

Utskottet anser därmed att riksdagen inte behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2022/23:468 (S), 2022/23:709 (L), 2022/23:1232 (V) yrkande 5 och 2022/23:2061 (S) yrkande 69. Motionsyrkandena bör avslås.

Reservationer

1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1,

bifaller delvis motion

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 19 och

avslår motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Trots att Sverige antog FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2008 har den inte införlivats i svensk lag. Luckor i befintlig lagstiftning har inte identifierats och det saknas systematisk uppföljning och analys av praktisk tillämpning. För att på allvar kunna genomföra konventionen krävs att staten antar ett rättighetsbaserat angreppssätt gentemot rättighetsbärarna och säkerställer ansvarsutkrävande. Regeringen bör därför utreda hur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan inkorporeras i svensk lagstiftning.

2. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 2 och

avslår motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 19 och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår fast att ”konventionsstaterna erkänner lika rätt för alla personer med funktionsnedsättning att leva i samhället med lika valmöjligheter som andra personer och ska vidta effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att underlätta att personer med funktionsnedsättning fullt åtnjuter denna rätt och deras fulla inkludering och deltagande i samhället”. I praktiken är det kommuner och regioner som ansvarar för en stor del av samordningen mellan medborgaren och samhället. Enligt min mening bör regeringen tillsätta en utredning om hur staten kan stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att bidra till att Sverige följer FN-konventionen i praktiken.

3. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 19,

bifaller delvis motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Alla människor, oavsett funktionsvariation eller förmåga, ska ha lika rättigheter och möjligheter. Samtidigt vet vi att svensk lagstiftning på flera håll brister när det gäller att säkerställa detta. Enligt min mening bör det därför tillsättas en utredning för att ta fram ett överskådligt förslag på hur svensk lagstiftning bäst bör utformas för att fullt ut leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utredningen bör bl.a. ta ställning till om konventionen, likt barnkonventionen, bör gälla som svensk lag.

4. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlgqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Karin Sundin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 66 och avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 1 och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

I september 2021 beslutade regeringen om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken. Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av ett antal angivna myndigheter och att MFD ska ge dessa myndigheter stöd i det uppföljningsarbetet. Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Beslutet innebär att det för första gången lagts en grund för en verkkningsfull och systematisk uppföljningsstruktur vad gäller funktionshinderspolitikens mål.

Enligt vår mening är det viktigt att regeringen fortsätter att utveckla det systematiska arbetet kring funktionshinderspolitiken.

5. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (V, MP)

av Karin Rågsjö (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 24 och avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 1 och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 66.

Ställningstagande

Avsaknad av statistik och indikatorer för uppföljning är ett genomgående problem som rör alla artiklar i FN:s konvention. Eftersom mycket av ansvaret för frågor som rör personer med funktionsnedsättnings vardagliga liv ligger på en kommunal nivå är det ytterst viktigt att möjligheten finns att se hur skillnaderna mellan kommunerna ser ut. Det är även viktigt att kunna jämföra livsvillkoren för barn och unga med funktionsnedsättning med barn och unga utan funktionsnedsättning. För att kunna utveckla jämställdhetspolitiken krävs det även könsuppdelad statistik. Enligt vår mening bör regeringen skyndsamt vidta åtgärder så att rutiner för inhämtning av uppdelad statistik och indikatorer på området mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning utvecklas.

6. Övriga frågor om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motionerna

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 24 och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 66.

Ställningstagande

Personer med funktionsnedsättning är inte en homogen grupp och politiken kan inte utformas utifrån en generaliserande analys av funktionsnedsättning. Alla politiska områden måste genomsyras av ett perspektiv som främjar individens möjlighet att interagera i sin vardag. Enligt min mening är det viktigt att samtliga politiska beslut och all samhällsplanering reflekteras av ett funktionshindersperspektiv. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att åstadkomma detta.

7. Statligt huvudmannskap för personlig assistans, punkt 3 (S, V, C, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlgvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Karin Rågsjö (V), Ulrika Westerlund (MP), Karin Sundin (S) och Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 5 och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör regeringen skyndsamt bereda betänkandet från den s.k. Huvudmannaskapsutredningen (SOU 2023:9) och återkomma till riksdagen med ett förslag om ett statligt huvudmannskap för personlig assistans.

8. Utredning om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, punkt 4 (V, MP)

av Karin Rågsjö (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 14 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör LSS återupprättas som en rättighetslagstiftning som styrs av behov och garanterar grundläggande rättigheter. Regeringen bör därför tillsätta en utredning i syfte att stärka LSS med målsättningen att återupprätta lagens grundintentioner och utifrån den utveckla och modernisera lagstiftningen.

9. Grundläggande behov, punkt 5 (V, C, MP)

av Karin Rågsjö (V), Ulrika Westerlund (MP) och Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 6,
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 21 och
2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

I mars 2022 tillkännagav riksdagen för regeringen att ett tilläggsdirektiv skulle ges till Huvudmannaskapsutredningen om att även utarbeta ett förslag som säkerställer att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska vara assistansgrundande. Vi noterar att regeringen inte lämnade ett sådant tilläggsdirektiv till utredningen.

Vi anser att utvecklingen av Försäkringskassans bedömningar av begreppet ”grundläggande behov” är ett stort och akut problem. Reglering och praxis har hamnat för långt bort från grundtanken med LSS. Enligt vår mening är det av stor vikt att skyndsamt säkerställa att samtliga grundläggande behov ska anses vara av integritetsnära karaktär och därmed vara assistansgrundande i sin helhet. Vi anser att lagen bör ändras så att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska ge rätt till personlig assistans. Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag.

10. Rätten till personlig assistans, punkt 6 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 15 och
avslår motionerna
2022/23:739 av Nicklas Attefjord och Ulrika Westerlund (båda MP) yrkande 2,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 7 och
2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen ge en lämplig myndighet i uppdrag att utreda de samhällsekonomiska konsekvenserna av det ökade antalet avslag på insatsen personlig assistans.

11. Rätten till personlig assistans, punkt 6 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 7 och
avslår motionerna

2022/23:739 av Nicklas Attefjord och Ulrika Westerlund (båda MP) yrkande
2,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 15 och
2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Att barnkonventionen är lag i Sverige måste enligt min mening få effekt även för barn med funktionsnedsättning. Jag vill se en förbättring av barns rätt till assistans. Därför behöver regeringen se till att ändringar i LSS utvärderas löpande samt se över behovet av ytterligare stärkt rätt till assistans.

12. Rätten till personlig assistans, punkt 6 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:739 av Nicklas Attefjord och Ulrika Westerlund (båda MP) yrkande
2 och

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 och
avslår motionerna
2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 7 och
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 15.

Ställningstagande

I april 2018 ändrades lagen så att tvåårsomprövningen av rätten till assistansersättning togs bort. Det var viktigt, men nu har det uppstått en ny typ av problematik. Försäkringskassan ska göra en ny prövning av om det finns väsentligt ändrade förhållanden, men vad detta egentligen betyder är oklart. Från funktionsrättshåll finns därför förslag på förändringar. Till exempel föreslås att lagen ändras så att omprövning endast ska göras vid väsentligt minskade behov. Ändringar ska inte heller kunna göras retroaktivt så länge det inte har funnits ett brottsligt uppsåt och felaktiga uppgifter. Enligt min mening är det angeläget att regeringen i nära samverkan med funktionsrättsorganisationer säkerställer ett nytt fungerande system.

Vidare anser jag att regeringen bör se över möjligheten till prioriterad handläggning av ALS-sjukas ansökningar om assistans. Regelverk och myndigheters handläggningsrutiner behöver utgå från det reella behovet.

13. Rätten till ledsagarinsatser, punkt 7 (V, MP)

av Karin Rågsjö (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 19 och 20 samt
avslår motionerna
2022/23:812 av Ida Karkiainen (S),
2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21 och
2022/23:1516 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

När det gäller beviljande av ledsagning finns stark evidens för att s.k. förenklad biståndsbedömning kan få goda effekter för assistansberättigade. Det finns många fördelar med att utöka verksamheten med förenklad biståndsbedömning för att fler ska få sina rättigheter tillgodosedda samtidigt som mer pengar går till utförande. Regeringen bör därför ta initiativ till att utreda om insatsen ledsagning enligt LSS kan ges enligt s.k. förenklad biståndsbedömning. Vidare bör regeringen ta initiativ till en ändring i LSS i

enlighet med lagens förarbeten för att ge synskadade och blinda personer ökad rätt till ledsagning.

14. Rätten till ledsagarinsatser, punkt 7 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21 och avslår motionerna

2022/23:812 av Ida Karkiainen (S),

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 19 och 20 samt

2022/23:1516 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

Ledsagarservice är en insats som exempelvis riktar sig till personer med synnedsättning. I många kommuner är det svårt att få den beviljad och den dras ibland in eller minskas för personer som inte blivit bättre eller fått sin syn tillbaka. Rätten till ledsagning måste återupprättas. Detsamma gäller insatsen kontaktperson som ger möjligheter för de boende att göra utflykter, utträta ärenden eller bara ta sig ut på en promenad. Regeringen bör se över lagstiftningen så att rätten till ledsagarservice och kontaktperson blir likvärdig i hela landet.

15. Personligt ombud och koordinator, punkt 8 (SD, C)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Anna-Lena Blomkvist (SD), Johnny Svedin (SD), Carita Boulwén (SD) och Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 och avslår motionerna

2022/23:741 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP),

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 27 och

2022/23:1427 av Sanna Backeskog m.fl. (S).

Ställningstagande

Framgångsrika projekt med koordinatörer har genomförts för personer med omfattande funktionsnedsättningar, något som sparar pengar och blir avsevärt mer patientsäkert. En koordinator kan t.ex. hjälpa föräldrar med att inhämta information, reda ut en ohållbar situation eller bygga upp ett fungerande nätverk runt individen. Regeringen bör därför se över hur rätten till koordinator för personer med en omfattande funktionsnedsättning kan säkerställas i alla regioner.

16. Personligt ombud och koordinator, punkt 8 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 27 och
avslår motionerna

2022/23:741 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP),

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 och

2022/23:1427 av Sanna Backeskog m.fl. (S).

Ställningstagande

Socialstyrelsen och Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA) startade ett projekt 2018 för att kommuner skulle utveckla och tillämpa funktionen som koordinator, för att kunna bemöta de behov av stöd som finns hos föräldrar som har barn med funktionsnedsättning. NKA framhåller i delrapporten Från kaos till struktur och riktning framåt (2020) att koordinatorstödet fyller en viktig roll för en del föräldrar som har barn med funktionsnedsättning. Regeringen bör därför ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram förslag på hur stöd till anhöriga kan öka i kommunerna, genom t.ex. särskilda funktioner som har till uppgift att vara behjälpliga med att koordinera vård- och omsorgskontakter.

17. Personligt ombud och koordinator, punkt 8 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:741 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) och avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 27 och

2022/23:1427 av Sanna Backeskog m.fl. (S).

Ställningstagande

Att leva eller växa upp som barn till ett syskon med en omfattande funktionsnedsättning är inte lätt. Regelverket behöver därför förtydligas när det gäller syskons rättigheter. Det behöver bli en självklarhet att syskons egna behov vägs in och att insatser utformas så att även de får den avlastning och den egentid med föräldrarna som de behöver och har rätt till. Det ska också vara en självklarhet att detta tas i beaktande oavsett var i Sverige insatserna ges. Regeringen bör återkomma i frågan.

18. Äldre personer med funktionsnedsättning, punkt 9 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 29 och

2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 39 och

avslår motion

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Personer med intellektuell funktionsnedsättning lever allt längre. Denna positiva utveckling ställer nya krav på socialtjänst, LSS-personal, anhöriga och andra som möter äldre personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Till exempel försvinner rättigheten till daglig verksamhet och sysselsättning vid 67 års ålder. Personer som bor i gruppboende är också ensamman eftersom de oftare står utan egen nära familj när föräldrar eller syskon går bort. Enligt min mening bör regeringen se över hur kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning kan stärkas och tillsätta en statlig utredning om funktionshinder och åldrande.

19. Äldre personer med funktionsnedsättning, punkt 9 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3 och
avslår motionerna
2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 29 och
2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 39.

Ställningstagande

På senare tid har det blivit alltmer uppenbart att den 65-årsgräns som finns för att bli prövad för personlig assistans behöver ses över. Målet om att den enskilde får möjlighet att leva som andra kan helt enkelt inte vara slut vid 65 år. Regeringen bör därför låta se över frågan om åldersgränsen i assistansen.

20. Schablonbeloppet för assistansersättning, punkt 10 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17 och
avslår motion
2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

För att möjliggöra kompetensutveckling, goda arbetsvillkor och avtalsenliga löneökningar för det kvalificerade arbete som personlig assistans innebär anser jag att nivån på schablonen för timersättningen bör höjas med 2,2 procent per år. Regeringen bör i kommande statsbudgetar tillsätta resurser så att tim-schablonen för assistansersättningen kan höjas.

21. Schablonbeloppet för assistansersättning, punkt 10 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 5 och
avslår motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17.

Ställningstagande

För att assistans ska fungera på ett bra sätt behöver arbetsvillkoren för att vara personlig assistent vara tillräckligt bra. Många assistansbolag larmar nu om att de låga uppskrivningarna av schablonersättningen håller på att utarma deras möjligheter att rekrytera och behålla assistenter och att bedriva ett seriöst arbete. Om utrymmet blir allt snävare är risken stor att seriösa företag slås ut och de mindre nogräknade återstår. Därför är schablonnivån i sig viktig för en väl fungerande och seriös sektor. Enligt min mening bör regeringen snarast återkomma med ett förslag på en långsiktig, stabil och förutsägbar modell för uppskrivning av assistansersättningen.

22. Försäkringskassans arbete mot fusk, punkt 11 (V, MP)

av Karin Rågsjö (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 18 och

avslår motion
2022/23:231 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Beslut om personlig assistans är starkt påverkade av debatten om fusk och överutnyttjande, detta trots att framställningar och påståenden om fusk ofta brister i sin vetenskaplighet. För att kunna utforma effektiv lagstiftning och värna ett hederligt offentligt samtal är det viktigt att uppskattningar om fusk och överutnyttjande bygger på vetenskapliga antaganden och att de osäkerheter som finns tydligt lyfts fram. Assistansberättigade är en grupp som har ett behov av personlig assistans för att kunna delta i samhällslivet. I den meningen riskerar de att bli en utsatt grupp om assistansersättningen dras in på grund av felaktiga antaganden om fusk och överutnyttjande. Enligt vår mening bör regeringen ge en lämplig myndighet i uppdrag att göra en översyn av Försäkringskassans arbete mot fusk samt analysera vilka konsekvenser det får för assistansberättigade och assistansanordnare.

23. Bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 12 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 20 och
avslår motion
2022/23:757 av Jan Riise (MP).

Ställningstagande

Alla unga vuxna ska ha möjlighet att flytta hemifrån och starta sitt vuxenliv på riktigt, men detta är särskilt svårt för unga vuxna med funktionsnedsättning. Bedömningarna av vem som ska få hjälp med olika typer av bostadsinsatser varierar stort över landet, vilket inte sällan leder till en kamp för att få det man har rätt till. Enligt min mening bör regeringen ge i uppdrag åt en lämplig myndighet att se över hur både bedömningar, tillgänglighet och kvalitet på bostadsinsatserna kan bli bättre och mer jämlika över landet.

24. Bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 12 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:757 av Jan Riise (MP) och

avslår motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 20.

Ställningstagande

Ivo granskar verksamheter som bedrivs enligt LSS, liksom kommunernas handläggning av sådana ärenden. Ivo får kontinuerligt uppgifter från brukare, allmänhet och medier, liksom rapporter och anmälningar enligt lex Sarah och lex Maria. Det är angeläget att Ivo fortsätter att följa upp förhållandena på de särskilda boendena. Enligt min mening bör regeringen därför ge Ivo i uppdrag att ytterligare fokusera på och följa upp förhållandena på särskilda boenden.

25. Habiteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlgvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Karin Sundin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S),

2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 67 och

avslår motionerna

2022/23:608 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 16–18 och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11–13.

Ställningstagande

För att främja deltagandet i daglig verksamhet rekommenderas kommunerna att betala ut viss ersättning, s.k. habiliteringsersättning. För detta ändamål finns ett särskilt tillfälligt statsbidrag som fördelas av Socialstyrelsen. Vi anser att regeringen ska vidta åtgärder så att kommunerna uppmuntras till att fortsätta betala ut dagpenning och att de få kommuner som ännu inte gör detta ska börja. Vi anser även att det behövs en översyn av statsbidraget för habiliteringsersättning för daglig verksamhet.

Det framgår av förarbetena till LSS att målet för den dagliga verksamheten bör vara att utveckla människors möjligheter till förvärsarbete på kortare eller längre sikt. Med ett systematiskt arbete i syfte att öka antalet övergångar från daglig verksamhet till anställning skulle långt fler kunna arbeta. Enligt vår mening bör regeringen därför återkomma med förslag till åtgärder för att säkerställa ett systematiskt arbete för att öka andelen personer i daglig verksamhet som går vidare till en anställning.

26. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11–13 och avslår motionerna

2022/23:608 av Marlene Lund Kopparklint (M),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 16–18,

2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S),

2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 67.

Ställningstagande

Enligt min mening bör nivåerna för habiliteringsersättning harmoniseras mer mellan kommunerna. I syfte att säkerställa rätten till habiliteringsersättning bör kommunernas ansvar för att ersätta personer som har daglig verksamhet lagstadgas. Regeringen bör se över denna fråga. Vidare bör regeringen se till att systemet för habiliteringsersättning genomlysas i syfte att ge mer jämlika villkor i hela landet. Slutligen anser jag att regeringen bör utreda om

habiliteringsersättning även ska omfatta personer som har daglig sysselsättning enligt SoL.

27. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25 samt

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 16–18 och avslår motionerna

2022/23:608 av Marléne Lund Kopparklint (M),

2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S),

2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11–13 och

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 67.

Ställningstagande

Det finns skillnader mellan kommunerna i hur mycket ersättning som betalas ut till de som har daglig verksamhet. Enligt min mening bör regeringen se över hur ersättningen vid daglig verksamhet kan bli mer enhetlig i landets kommuner.

Vidare anser jag att regeringen bör utreda möjligheterna till studier som alternativ till daglig verksamhet. Regeringen bör även se över frågan om att införa en rätt till samhällslön för den som har en så omfattande funktionsnedsättning att han eller hon inte kan jobba, liksom frågan om att införa en sysselsättningsgaranti för den som inte kan ta ett vanligt jobb. Slutligen anser jag att regeringen bör se över hur personer som deltar i daglig verksamhet i högre utsträckning kan utvecklas och ta nästa steg, t.ex. komma ut på arbetsmarknaden.

28. Habiliteringsersättning och daglig verksamhet m.m., punkt 13 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2022/23:608 av Marléne Lund Kopparklint (M),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 16–18,

2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S),

2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 13 samt

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 67.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen se till att systemet för habiliteringsersättningen genomlysas i syfte att få mer jämlika villkor i hela landet.

29. Stöd och rådgivning till personer med funktionsnedsättning m.m., punkt 14 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:881 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50 och

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 22 och avslår motionerna

2022/23:1684 av Ulrika Heie (C) och

2022/23:2045 av Daniel Persson (SD).

Ställningstagande

Att kunna få hjälp med information och samordning kan vara väldigt betydelsefullt för personer med funktionsnedsättning och deras familjer. Enligt min mening bör regionernas skyldighet att ha den kompetens och kapacitet som behövs för att ge snabb och individuellt anpassad rådgivning bli mer jämlik i hela landet. Det finns också ett stort behov av att säkerställa att personer som har neuropsykiatriska diagnoser eller andra funktionsnedsättningar får tillgång till stöd och behandling. Regeringen bör se över dessa frågor.

30. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Karin Sundin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 70 och avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 23,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8–10,

2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S) och

2022/23:1622 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det angeläget att regeringen tar arbetet med nationella riktlinjer för hjälpmedel vidare. Det finns vidare skäl för regeringen att överväga behoven av en ny hjälpmedelsutredning i syfte att ta fram förslag för en ökad nationell likvärdighet vad gäller tillgången till hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. En sådan utredning bör bl.a. se över möjligheten till införandet av ett högkostnadsskydd.

31. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8–10 och avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 23,

2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2022/23:1622 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 70.

Ställningstagande

Den enskildes möjligheter att påverka de egna habiliteringsinsatserna är begränsade. Lagstiftningen om habilitering bör därför ses över i syfte att säkerställa rätten till likvärdiga insatser i hela landet samt öka individens rätt att påverka sina egna habiliteringsinsatser.

Tillgången till hjälpmedel är inte heller säkerställd på ett likvärdigt sätt. Det är därför av stor vikt att avgifter för hjälpmedel och medicintekniska produkter görs likvärdiga i hela landet. Regeringen bör därför införa ett system där avgifter för hjälpmedel och medicintekniska produkter ska vara likvärdiga i hela landet. Vidare bör regeringen inrätta en nationellt styrd hjälpmedels-central för att tillgången ska bli mer jämlik.

32. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 23 och avslår motionerna

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8–10,

2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2022/23:1622 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 70.

Ställningstagande

Det finns stora skillnader över landet i tillgång till hjälpmedel, typ av hjälpmedel, avgifter för hjälpmedlen etc. För barn kan detta bli extra besvärligt. Vidare är fritidshjälpmedel viktiga för att barn och vuxna ska kunna ha en meningsfull fritid, träna och utvecklas, men i de flesta regioner är det

ingenting man kan få eller låna. Enligt min mening behövs det en reglering av hjälpmedelsförskrivningen och en förstärkning av tillgången till fritids-hjälpmedel. Om man får avslag på önskemål om ett hjälpmedel som man själv anser att man behöver ska man kunna överklaga detta. Regeringen bör se över dessa frågor.

33. Habilitering och hjälpmedel, punkt 15 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 9 och
avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 23,

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8 och 10,

2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2022/23:1622 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 70.

Ställningstagande

Tillgången till hjälpmedel är inte säkerställd på ett likvärdigt sätt. Det är därför av stor vikt att avgifter för hjälpmedel och medicintekniska produkter görs likvärdiga i hela landet. Regeringen bör därför införa ett system där avgifter för hjälpmedel och medicintekniska produkter ska vara likvärdiga i hela landet.

34. Tolktjänst, punkt 16 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Ulrika Westerlund (MP) och Karin Sundin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 68 och
avslår motion

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Dagens tolktjänst har brister, särskilt vad gäller nationell likvärdighet. Den som behöver använda tjänsten måste många gånger själv ta ett stort ansvar och det är inte alltid han eller hon kan få det han eller hon behöver. I mars 2022 överlämnade 2020 års tolktjänstutredning sitt slutbetänkande till den förra regeringen. Utredningen och dess förslag var resultatet av en längre process där flera utredningar presenterat ett antal förslag i syfte att utveckla tolktjänsten. Vi anser att den svenska tolktjänsten behöver förbättras för en ökad nationell likvärdighet. Det är därför angeläget att den nya regeringen nu arbetar vidare med förslagen från 2020 års tolktjänstutredning.

35. Tolktjänst, punkt 16 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Anna-Lena Blomkvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Carita Boulwén (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motion

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 68.

Ställningstagande

Enligt vår mening finns det behov av flexibla insatser och förenklad administration för att förbättra möjligheten för personer som är i behov av tolktjänster. Regeringen bör därför utreda fler möjliga finansieringsmodeller med syftet att underlätta möjligheten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet att få och behålla ett arbete.

36. Stöd till synskadade och tillgång till ledarhundar, punkt 17 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Anna-Lena Blomkvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Carita Boulwén (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5 och avslår motion

2022/23:87 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Socialstyrelsen beräknar att det finns ca 120 000 synskadade i Sverige. Regeringen bör utreda hur man kan utveckla ett sammanhållet stöd till blinda och gravt synskadade. Sådan kompetens är svår att uppjobba lokalt eftersom gruppen är förhållandevis liten. Därför borde en nationell resurs ge bättre effekt, exempelvis i form av ett kunskapscenter.

37. Kartläggning av möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter, punkt 18 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 26.

Ställningstagande

För att kunna öka delaktigheten och den fysiska aktiviteten bland barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning bör regeringen genomföra en kartläggning som tittar på hur tillgången till fritidshjälpmedel, färdtjänst, kontaktpersoner, ledsagare och personlig assistans påverkar möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter på lika villkor runt om i landet.

38. Bilstöd, punkt 20 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlgvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Karin Sundin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69 och
avslår motionerna
2022/23:468 av Isak From (S),
2022/23:709 av Helena Gellerman (L) och
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Den 14 juli 2022 gavs en särskild utredare i uppdrag att se över regelverket för bilstödet, däribland ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter. Syftet med utredningen är att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Utredningen har också som syfte att förbättra förutsättningarna för ansvariga myndigheter att handlägga bilstödet på ett effektivt sätt. Enligt vår mening finns det behov av att reformera bilstödet. Vi anser därför att det är viktigt att regeringen fortsätter det påbörjade arbetet när utredningen har lämnat sina förslag.

39. Bilstöd, punkt 20 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motionerna
2022/23:468 av Isak From (S),
2022/23:709 av Helena Gellerman (L) och
2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 69.

Ställningstagande

Bilstödet har visat på brister vad gäller specialanpassade bilbarnstolar. Efter en dom i Högsta förvaltningsdomstolen har rättspraxis utvecklats till att bilstödet bara kan beviljas till fast monterade anordningar på, eller ändringar av, ett specifikt fordon som innebär en varaktig förändring av fordonet. Eftersom bilbarnstolar behöver bytas ut i takt med att ett barn växer kan de inte vara fast monterade. Ur ett rättighetsperspektiv är det en självklarhet att även specialanpassade bilbarnstolar ska omfattas av bilstödet. Barn med funktionsnedsättning måste kunna färdas trafiksäkert. Enligt min mening bör regeringen därför ta initiativ till att utreda om bilstödet även ska omfatta specialanpassade bilbarnstolar.

Särskilt yttrande

Stöd till personer med funktionsnedsättning (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD), Anna-Lena Blomkvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Carita Boulwén (SD) anför:

Sverigedemokraterna har under innevarande riksmöte valt att inte lägga fram någon kommittémotion om funktionshinderspolitiken. I stället arbetar vi för att uppnå förändringar på området inom ramen för Tidösamarbetet. Vi ser det som fullt rimligt att ge regeringen tid att återkomma med väl avvägda förslag.

Självklart står vi som parti alltjämt bakom den politik vi sedan länge drivit vad gäller funktionshinderspolitiken. För oss är detta centrala och viktiga frågor som vi noga bevakar och driver på i vårt samarbete med regeringen. Många frågor är i förlängningen budgetdrivande och blir därför i stället föremål för diskussioner i det kommande budgetarbetet.

Därmed är Sverigedemokraternas uteblivna stöd i vissa frågor inte att se som ett förändrat ställningstagande utan snarare som att vi nu tar ett större och samlat grepp i frågorna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:87 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en mer flexibel vardag för synskadade genom att ha tillgång till ledarhund och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta rättigheter för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:231 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta upp riktlinjer för systematiska kontroller av assistansersättningar i syfte att hindra fusk och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:468 av Isak From (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en fortsatt översyn av bilstödet så att den funktionsnedsatte och anhöriga kan kompenseras för miljöstyrningen inom bonus malus-systemet samt ansvarsförhållandet mellan inblandade myndigheter säkerställas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:608 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av att fler sysselsättningsmodeller kan omfattas av ersättningsmodellen från Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:709 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaltningen av bilstödet bör överföras till annan myndighet för effektivare handläggning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:739 av Nicklas Attefjord och Ulrika Westerlund (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till prioriterad handläggning av rätten till assistans för personer med ALS och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:741 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka syskons rättigheter vid insatser enligt LSS och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:757 av Jan Riise (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett uppdrag till Ivo att ytterligare fokusera på och följa upp förhållandena på särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:812 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra rätten till ledsagarinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningen vid daglig verksamhet måste bli mer enhetlig och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till studier som ett alternativ till daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:881 av Martina Johansson m.fl. (C):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de personer som har neuropsykiatriska diagnoser eller andra funktionsnedsättningar får tillgång till stöd och behandling och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga politiska beslut och all samhällsplanering ska reflekteras av ett funktionsnedsättningsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning om hur staten kan stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att bidra till att Sverige efterlever FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) i praktiken och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra riksdagens fattade beslut om att skyndsamt bereda betänkandet från den s.k. huvudmannaskapsutredningen så snart detta är klart och återkomma till riksdagen med förslag om ett statligt helhetsansvar för personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov kan ge rätt till personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vi kan stärka barns rätt till assistans och i detta syfte löpande se över behov av ändringar i LSS och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur den som har så omfattande funktionsnedsättningar att hen inte kan jobba kan få rätt till samhällslön och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur en sysselsättningsgaranti för den som inte kan ta ett vanligt jobb kan inrättas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur personer som deltar i daglig verksamhet i högre utsträckning kan utvecklas och ta nästa steg, t.ex. att komma ut på arbetsmarknaden, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lämplig myndighet bör få i uppdrag att se över hur både bedömningar, tillgänglighet och kvalitet på bostadsinsatser för personer med funktionsnedsättningar kan bli bättre och mer jämlika över landet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen i syfte att rätten till ledsagarservice och kontaktperson ska bli likvärdig i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka regionernas skyldighet att ha den kompetens och kapacitet som behövs för snabb och individuellt anpassad rådgivning och stöd till personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reglering av hjälpmedelsförskrivningen och stärkt tillgång till fritidshjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vi kan säkerställa rätt till koordinator för personer med omfattande funktionsnedsättningar i alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning och tillsätta en statlig utredning om funktionsnedsättning och åldrande och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att se över och föreslå förbättringar i

kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för införandet av en nationell resurs riktad till synskadade och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och ge förslag till en ny finansieringsmodell för tolktjänster i arbetslivet för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1051 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att låta fler gå från daglig verksamhet till anställning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1201 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av statsbidraget för habiliteringsersättning för daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan inkorporeras i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att utreda om bilstödet även ska omfatta specialanpassade bilbarnstolar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen kring habilitering bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa ett system där avgifter för hjälpmedel och medicintekniska produkter ska vara likvärdiga i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta en nationellt styrd hjälpmedelscentral för att tillgången ska bli mer jämlik och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till habiliteringsersättning bör lagstadgas och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att systemet för habiliteringsersättningen genomlysas i syfte att öka jämlika villkor i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om habiliteringsersättning även ska omfatta personer som har daglig sysselsättning enligt SoL, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas i syfte att stärka lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade med målsättningen att återupprätta lagens grundintentioner och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda de samhällsekonomiska konsekvenser som det ökade antalet avslag på insatsen personlig assistans leder till och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ha ett ensamt huvudansvar för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta resurser för att höja timschablonen för assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att göra en översyn av Försäkringskassans arbete mot fusk samt analysera vilka konsekvenser det får för assistansberättigade och assistansanordnare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att utreda om insatsen ledsagning enligt LSS kan ges enligt s.k. förenklad biståndsbedömning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en ändring i LSS i enlighet med lagens förarbeten för att ge synskadade och blinda personer ökad rätt till ledsagning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utveckla rutiner för inhämtande av uppdelad statistik och indikatorer på området mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kartläggning bör göras av hur tillgången till fritidshjälpmedel,

färdtjänst, kontaktpersoner, ledsagare och personlig assistans påverkar möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter på lika villkor runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utforma hur stöd till anhöriga kan öka i kommunerna, genom t.ex. särskilda funktioner som har till uppgift att vara behjälpliga med att koordinera vård- och omsorgskontakter, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1310 av Alexandra Völker (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ett mer jämlikt ekonomiskt stöd till funktionshindersorganisationer som inte passar in i den rådande strukturen för bidragssystemen till föreningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1376 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell hjälpmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1427 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka anhörigstödet för föräldrar till barn med funktionsnedsättning genom rätt till personligt ombud/koordinator och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1516 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till ledsagning för personer med synnedsättning, blinda och dövblinda och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1622 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att uppdra åt Socialstyrelsen att undersöka hur hjälpmedel kommer personer med funktionsnedsättning till del, både när det gäller enklare hjälpmedel och de som räknas som bostadsanpassning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lagen tydligare kan styra mot att hjälpmedel i samband med bostadsanpassning fortfarande ägs av kommunen för att ett större återtag ska kunna ske och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1684 av Ulrika Heie (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör informera sina berörda myndigheter om att elöverkänslighet är ett av staten erkänt funktionshinder och att dessa människor inte får undanhållas det stöd de är i behov av och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2045 av Daniel Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och ta fram förslag för att stärka ekonomin för personer med en intellektuell funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fullt ut genomföra funktionshindersstrategin och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om habiliteringsersättning och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tolktjänst och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bilstöd och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2088 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riksdagens beslut om att se de grundläggande behoven i sin helhet och att ge tilläggsuppdrag till huvudmannaskapsutredningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lagstiftningen som reglerar personlig assistans kan moderniseras för att ligga i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda 65-årsgränsen för personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de tidigare tvåårskontrollerna för assistansersättning behöver en ny lösning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka schablonersättningen och tillkännager detta för regeringen.